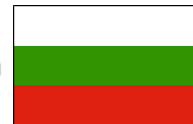

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

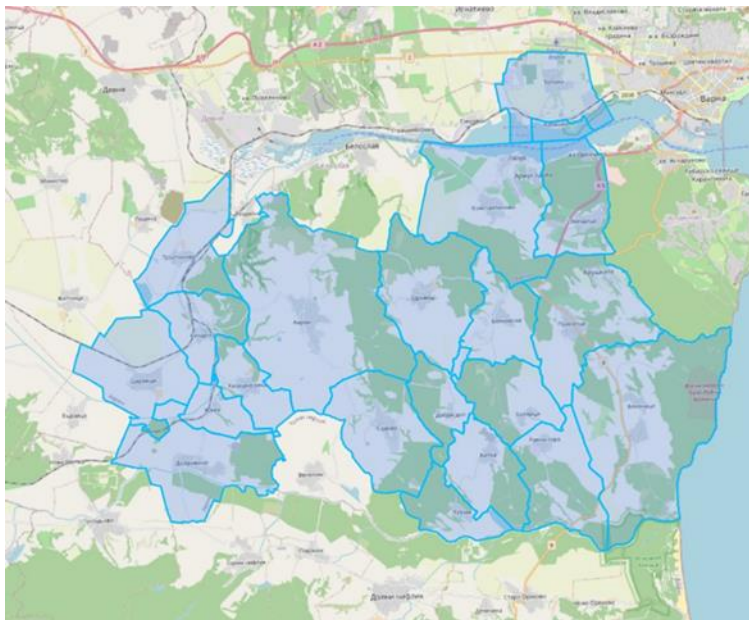
Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

ЧАСТ III

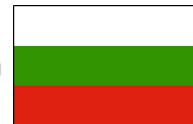
ПРОУЧВАНЕ И АНАЛИЗ НА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКАТА СФЕРА, ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ И ОСНОВНИТЕ УСЛУГИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА

Настоящият анализ е изготвен в изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-0104 „Разработване на интегрирана Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“, финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г. по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Съдържание:

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИКОНОМИКАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА 6

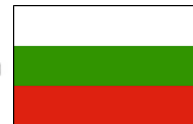
1. Място в регионалната и областната икономика	6
2. Тенденции в развитието на икономиката, основни показатели	10
3. Типология на предприятията	13
4. Селско стопанство	18
4.1. Основни тенденции в сектора	18
4.2. Поземлени ресурси и регистрирани производители	21
4.3. Растениевъдство	24
4.4. Животновъдство	26
4.5. Горско стопанство	29
4.6. Рибно стопанство	30
5. Сектор Индустрия	31
5.1. Добивна промишленост	31
5.2. Преработваща промишленост	32
6. Сектор Услуги	36
7. Сектор Туризъм	40
8. Изводи за икономическото развитие на територията	48

II. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА

1. Население и демографски процеси	50
1.1. Брой население	50
1.2. Полова структура	52
1.3. Естествен и механичен прираст	53
1.4. Възрастова структура	56
1.5. Етническа структура	58
1.6. Роми и население, живеещо в сходна на ромите ситуация	59
1.7. Образователна структура	60
2. Работна сила и пазар на труда	61
2.1. Заетост	61
2.2. Безработица	64
2.3. Заплати и доходи	65
3. Изводи за социалното развитие на територията	67

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

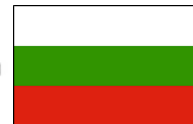
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

III. ОСНОВНИ УСЛУГИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА 70

1. Състояние на здравните услуги	70
2. Състояние на образователните услуги.....	72
2.1. Предучилищно образование	72
2.2. Училищно образование	73
3. Състояние на социалните услуги.....	75
4. Уязвими групи 78	
5. Състояние на дейностите и услугите в областта на младежта и спорта	81
5.1. Спортни клубове	82
5.2. Спортни обекти	82
6. Изводи за социалните системи и услуги на територията.....	85
IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT анализ)	87

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

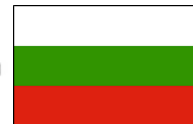
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Списък на таблиците

Таблица 1 Класация на регионите по макроикономически показатели	8
Таблица 2 Икономически показатели на област Варна	9
Таблица 3 Основни показатели на община Аврен.....	11
Таблица 4 Основни показатели на община Варна	13
Таблица 5 Предприятия по размер в община Аврен	14
Таблица 6 Предприятия по размер в община Варна	15
Таблица 7 Предприятия по сектори в община Аврен	16
Таблица 8 Предприятия по сектори в община Варна.....	17
Таблица 9 Показатели на селското стопанство в община Аврен	19
Таблица 10 Показатели на селското стопанство в община Варна	20
Таблица 11 Баланс на земеделските земи на територията на МИГ Аврен-Варна.....	21
Таблица 12 Регистрирани земеделски стопанства.....	22
Таблица 13 Преброяване на стопанствата в община Аврен	23
Таблица 14 Преброяване на стопанствата в община Варна	23
Таблица 15 Отглеждани култури на територията на МИГ Аврен-Варна.....	24
Таблица 16 Брой животни в община Аврен	27
Таблица 17 Брой животни в селата на МИГ от община Варна	28
Таблица 18 Рибовъдни стопанства на територията на МИГ Аврен-Варна към 30.09.2023г.	30
Таблица 19 Предоставени концесии на територията на МИГ Аврен-Варна	31
Таблица 20 Показатели на преработващата промишленост в община Аврен	33
Таблица 21 Данни НСИ за местата за настаняване и приходите от нощувки	42
Таблица 22 Места за настаняване в община Аврен.....	44
Таблица 23 Места за настаняване в селата на МИГ от община Варна.....	45
Таблица 24 Места за хранене и развлечения в община Аврен.....	46
Таблица 25 Места за хранене и развлечения в селата на МИГ от община Варна	47
Таблица 26 Брой и динамика на населението на територията на МИГ Аврен-Варна	50
Таблица 27 Население към 31.12. по местоживееене и пол (бр.)	51
Таблица 28 Брой на население по полов признак на територията на МИГ Аврен-Варна...	52
Таблица 29 Естествено движение на населението към 31.12. по пол (бр.)	53
Таблица 30 Механично движение на населението към 31.12. по пол (бр.).....	55
Таблица 31 Брой на население по възрастов признак на територията на МИГ Аврен-Варна	57
Таблица 32 Население според Преброяване 2021 (към 7.09.2021 г.) по етническа принадлежност	58

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

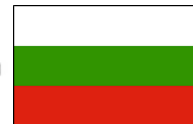
„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 33 Население на 7 и повече навършени години според Преброяване 2021 (към 7.09.2021 г.) по степен на завършено образование.....	61
Таблица 34 Брой заети и наети в община Аврен	62
Таблица 35 Брой заети и наети в община Варна.....	64
Таблица 36 Заплати на територията на МИГ Аврен-Варна.....	66
Таблица 37 Регистрирани лекарски практики на територията на МИГ	70
Таблица 38 Регистрирани зъболекарски практики на територията на МИГ	71
Таблица 39 Детски градини на територията МИГ Аврен-Варна	72
Таблица 40 Училища на територията МИГ Аврен-Варна	73
Таблица 41 Списък на спортните клубове на територията на МИГ Аврен-Варна.....	82
Таблица 42 Обобщен SWOT анализ.....	87

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

I. ХАРАКТЕРИСТИКА НА ИКОНОМИКАТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА

Икономическото развитие на територията е сред най-важните ѝ характеристики, тъй като от него зависят конкурентоспособността на стопанства и предприятия, но и работните места и доходите, условията за живеене на населението и нивото на опазване на околната среда.

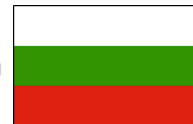
1. Място в регионалната и областната икономика

Територията на МИГ Аврен-Варна е част от икономиката на област Варна и Североизточен регион за планиране. До голяма степен регионалният икономически контекст е фактор, който оказва и положително, и отрицателно влияние на местното развитие. Според Интегрираната териториална Стратегия за развитие на Североизточния регион (ИТСР-СИР), транспортно-географско положение – излазът на Черно море и близостта на р. Дунав му дава редица предимства. Пристанище Варна е важен търговски център и създава отлични условия за транзитиране на товари между Европа, Близкия и Далечния Изток. Същевременно регионът е разположен периферно на основната TEN-T мрежа на страната. Недоизградената АМ Хемус, както и липсата на транспортна ос Варна/Шумен/Русе (отсъствие на скоростен път и модернизирани жп линии), свързваща двата водни басейна, ограничава тези възможности.

Недостатък е и неравномерното разпределение на областите и общините в региона. Област Варна рязко се откроява от останалите в СЗР със своя дял от 67% в общата БДС, срещу едва от 8% до 13% за останалите области. Град Варна е единственият голям център с население над 100 хил. души, където живеят 36,2 % от жителите на региона. Останалите три града с население над 30 хил. души са областните центрове Добрич, Шумен, и Търговище. Няма други градове над 20 хил. д., които да допълват и балансират по-малките областни центрове. На ниво община, 57,1% (20 бр.) от общините в СИР регион се класифицират като слабо

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

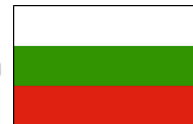
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

урбанизирани (периферни), 34,3 % (12 бр.) са средно урбанизирани (междинни) и само 8,6% (3 бр.) са силно урбанизирани (централни). Слабо развитите периферни общини са с по-малко население и без изявен град-център, слаба икономика и се нуждаят от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните си проблеми. Има много големи диспропорции и между общините в една област. Например, в област Варна се открояват единствено общините Варна, Аксаково и Девня, в които има развита промишленост и услуги, всички останали общини, вкл. Аврен, са с пъти по-ниски икономически резултати, повечето са и с доминиращо селско стопанство и отчасти туризъм. Подобни проблеми имат и другите области на региона с големи разлики между периферните общини и общината, в която е разположен областният център. Последствията са струпване на население в градския център и още по-голямо обезлюдяване на общините. В малките населени места няма капиталовложения, най-големият „инвеститор“ са общините, които чрез временни програми се мъчат да „овладеят“ безработицата. По тези места почти липсват форми на индустрия.

Регионът се представя сравнително слабо и по икономически резултати и нивото на конкурентоспособност. По произведен БВП е на четвърто място в страната с дял от 10% от националния БВП, брутна добавена стойност от 16,247 млрд. лева е на средно ниво – между двата най-слаби северни региона и двата южни, като всички те в пъти се различават от Югозападния, където е София. По БВП на човек от населението СИР е на трето място от регионите, но показателят зависи и от броя жители. Делът от средния за ЕС БВП на човек (38 132 евро или 73 810,91 лева) е 30,4% и е по-скоро в ниските нива, заедно с останалите региони извън София. По БВП на човек, измерен по ППС (Паритет на покупателна способност), регионът е трети с 50%, но наполовина от средния за ЕС.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 1 Класация на регионите по макроикономически показатели

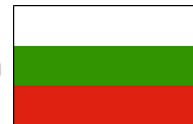
Регион	БВП (млрд.)	Дял от БВП (%)	БДС (млрд.)	БВП/ човек (хил.)	Дял от средния за ЕС (%)	БВП на човек по ППС (%)	Индекс RCI 2.0 - 2022	Място сред ЕС 234
Югозападен	92 972	50,2	81 519	46 075	62,4	102	85,4	161
Южен Централен	24 202	13,1	21 220	18 576	25,2	41	61,6	213
Югоизточен	23 281	12,6	20 414	24 512	33,2	54	53,4	227
Североизточен	18 530	10	16 247	22 460	30,4	50	58,9	221
Северен централен	13 482	7,3	11 821	19 729	26,7	44	62,4	212
Северозападен	12 765	6,9	11 193	19 117	25,9	42	49	232
Общо за страната	185 233	100	162 414	28 733	38,5	64	65,9	-

Източник НСИ 2025 г., Евростат, сайт на ЕК

Според индекса за регионална конкурентоспособност за 2022 г., СИР е поставен на 221-во място от 234 региона в ЕС (13 места преди последния), като през 2019 г., когато е съставян предишния индекс е бил на 248 място от 268 региона (20 места преди последния). Сега само 3 места го делят от групата на 10-те най-слабо развити региони в ЕС, в която вече са два от българските – Северозападния и Югоизточния. Индексът на конкурентоспособност на СИР е 58,9, което го поставя на четвърто място сред регионите в страната. Европейската комисия прави оценка на конкурентоспособността на регионите на всеки три години, като са включени множество индикатори, разпределени в три групи: базови, за ефективност и за иновации. Изданието на индекса от 2022 г. се основава на актуализирана методология и затова се нарича RCI 2.0, като е обновено още веднъж през май 2023 г. По-ниската конкурентоспособност на СИР се дължи най-вече на по-лошата инфраструктура (32,5), нисък пазарен обем (12,3), нисък иновационен индекс (33). Като цяло, ниските стойности на индекса по различните индикатори налагат изводите за необходимостта от интегрирано въздействие върху състоянието и ефективността на регионалните фактори като образование, иновационен потенциал, технологична готовност, бизнес среда, специфични проблеми на регионалния трудов пазар и инфраструктурата. Това са и насоките, които задава ИТСР-СИР за развитие и на съставните области и общини.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

На ниво област, макар Варна да е сред водещите икономически центрове в страната, територията на МИГ Аврен-Варна е незначителна част от нейното икономическо развитие. Над 80% от основните показатели на областта се реализират от община Варна, но без селата, предимно в областния център, следвана от промишлената община Девня, която също е с показатели над милиард и донякъде община Аксаково (малко под милиард). Белослав и Провадия, в които също има развита промишленост осигуряват около над 200 млн. от произведената продукция, всички останали общини в областта са с пъти по-слаби икономически резултати много под 100 млн. лева и повечето са с аграрен профил.

Прегледът на икономическите показатели, които са достъпни на областно, но и на общинско ниво показват, че област Варна се възстановява бързо от кризата след пандемията, като обаче някои от тях отбелязват известно свиване през последната година, което се дължи на икономиката именно на по-слабите общини.

Таблица 2 Икономически показатели на област Варна

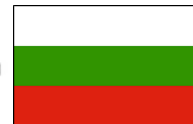
Икономически показатели	2019	2020	2021	2022	2023
Брой предприятия	33 529	32 494	32 463	33 517	34 515
Произведена продукция (млн.)	10 939,4	10 059,3	12 519,1	16 060,6	15 889,6
Нетни приходи от продажби (млн.)	18 635	17 616	22 988	28 883	27 357
Добавена стойност по ф. р. (млн.)	4 400, 3	4 257,4	4 688,6	5 773,2	5 869,3
Разходи за ДМА (млн.)	1 284	1 056,6	1 263,6	1 535,4	1 538,4
Заети лица	151 472	139 447	142 559	144 290	н. д.
Наети лица, вкл. в общественния сектор	153 399	141 656	145 492	148 029	150 730

Източник НСИ, 2024 г.

Броят предприятия в областта нараства, което се дължи на възстановяването на туризма и услугите. Предприятията в община Аврен са 1,06% от тези в област Варна. Предприятията в селата на Варна, включени в МИГ са около 0,9% от фирмите в на общината. Произведената продукция на областта се свива за последната година, което се дължи предимно на спада в селското стопанство и енергетиката, като делът на община Аврен е

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

0,38% от тази в област Варна, а за селата на Варна – произведената продукция, която е предимно от селското стопанство е около 1,6%. Добавена стойност е 0,11% от тази за областта. Очевидно територията на МИГ Аврен-Варна е с минимален дял в общата икономическа активност на област Варна. Това се дължи основно на неизползвания икономически потенциал, базиран предимно на селското стопанство и неразвения докрай туристически сектор, както и по-ниска конкурентоспособност на промишлените предприятия – предимно МСП.

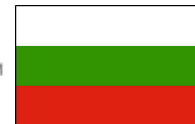
2. Тенденции в развитието на икономиката, основни показатели

Тенденциите в развитието на общинските икономики се описват чрез промяната на някои основни показатели. Това са броят на нефинансовите предприятия, който измерва и нивото на предприемаческа активност, стойността на произведената от тях продукция, нетните приходи от продажби, добавената стойност по факторни разходи (до голяма степен замества БДС на общинско ниво), разходите за дълготрайни материални активи (ДМА), които са вид инвестиция за фирмите, броят на заетите и наетите и др. Те дават възможност да се проследи развитието на дадена община и съответно да се очертаят някои от основните проблеми и потребности.

Както се вижда от данните в таблицата по-долу, икономическото развитие на община Аврен общо взето следва възходяща, но колеблива тенденция, типична за селските общини у нас. Фактори, освен кризата около пандемията, са и събитията след това – повишаване на цените на енергията и суровините, съответно на селскостопанската продукция, войната в Украйна и вноса на евтина продукция оттам, затруднения с доставките и намаляване на търсенето на пазарите на ЕС, висока инфлация, повишаване на МРЗ и съответно разходите за труд, което води до съкращения и др. До голяма степен ръстът на икономиката се дължи на общото благоприятно икономическо развитие на държавата, реструктурирането на земеделския сектор, усвояването на фондовете от ЕС. Т.е. факторите за развитие са основно външни.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

Европа инвестира в селските райони

Таблица 3 Основни показатели на община Аврен

Икономически показатели	2019	2020	2021	2022	2023
Брой предприятия	321	310	300	357	367
Произведена продукция	47,230	35,180	50,718	69,888	60,479
Нетни приходи от продажби	78	107,00	133,680	154,145	163,114
Добавена стойност по ф. р. (БДС)	10	17,4	5,5	7,5	6,5
Инвестиции в ДМА	9,7	6,9	9,406	14,780	13,805
Заети лица	1057	802	808	891	828
Наети лица	790	563	560	587	525

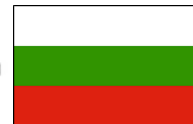
Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

Действащите нефинансови предприятия в общината са 367 за последната година, като са се увеличили с 67 спрямо кризисната 2020 г., когато са затваряни туристически фирми, но само с 46 спрямо началото на периода. Най-голямо увеличение на броя предприятия бележат секторите селско стопанство и туризъм. Броят предприятия на 1000 души е 44,7, около средното за общините в областта (с изключение на Варна).

Стойността на произведената продукция в общината спада по време на пандемията през 2020 г., което се дължи предимно на намалената активност в туризма. През следващите години се наблюдава нарастване, като пикът е през 2022 г., когато се достигат 69,9 млн. лева – повече отколкото в началото на периода. Нарастването през 2022 г. е с 37,8% спрямо предишната година. Трябва да се каже, че растежът през 2022 г. се дължи и на повишението на цените и инфлацията, а не толкова на реално нарастване на икономиката и това важи за цялата страна. В земеделието на национално ниво стойността на продукцията през 2022 г. нараства с 19,2%, увеличението обаче е в резултат на нарастването на цените с 29,8%, докато при обемите на произведените количества се наблюдава намаление с -8.2%. През 2023 г. има нормализиране на цените и съответно стойността на произведената земеделска продукция общо намалява с 18,3%, като това е в резултат както на понижението на цените с 15,3%, така и на спада на обемите с 3,5%. В община Аврен се наблюдава същата тенденция, като стойността на продукцията през 2023 г. се свива с -13,6%.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Това е и причината за намаляване на добавената стойност, която спада не само спрямо 2022 г. с -13,3%, но и спрямо 2019 г. с цели -35%. По данни на НСИ, добавената стойност в общината спрямо 2011 г. се е свила с -68,7%. И докато спадът във връзка с цените на земеделската продукция е повсеместен за всички селски общини в областта, то община Аврен е единствената, която отбелязва общо намаление за по-дълъг период от време. Причината тук не е земеделието, а неизползваните възможности за развитие на туризма извън СОК „Камчия“, на който се е разчитало като единствен инвеститор.

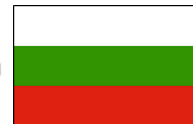
Разходите за дълготрайни материални активи (ДМА) варират през годините, нарастват през 2020 г., след това намаляват, вкл. и за последната година, но те са показател не само за инвестиционната активност на фирмите, но и за степента на усвояване на европейските средства – ритмичността на заплащане на проектите определя и размера на ДМА в малките общини.

По отношение на заетостта в общината също се наблюдава намаление – заетите и наетите нарастват през 2022 г. без да достигнат нивата преди кризата през 2019 г., но през 2023 г. има ново свиване на трудовия пазар. Силно влияние в това отношение оказва повишаването на МРЗ и осигуровките, което води до повишаване и на разходите за труд в предприятията, при намалени обеми на работа и съответно до съкращения и по-висока безработица.

За община Варна данните трябва да се гледат само като тенденции, тъй като НСИ не може да предложи разбивка за отделните населени места, т.е. в селата включени в МИГ икономиката е твърде различна от тази за цялата община. Тук се наблюдава икономически растеж по всички показатели, с изключение отново на заетостта. Факторите на влияние са подобни за селското стопанство, но силен тласък на икономиката на община Варна дава туризмът, концентрацията на услуги в град Варна, както и добре развитата индустрия – сектори, които почти отсъстват в селата от територията на МИГ.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 4 Основни показатели на община Варна

Икономически показатели	2019	2020	2021	2022	2023
Брой предприятия	28 760	28 007	28 048	28 791	29 682
Произведена продукция	8 277,52	7 674,73	9 266, 792	11 395,094	11 986,209
Нетни приходи от продажби	14 912	14 276,1	18 343,849	22 466,848	21 750,725
Добавена стойност по ф. р. (БДС)	3 480,9	3 396,9	3 724,9	4 428,0	4 736,8
Инвестиции в ДМА	809,1	698,6	905,895	1 150,445	1 152,130
Заети лица	130 586	119 442	122 366	123 732	126 369
Наети лица	107 068	96 197	98 756	99 534	101 318

Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

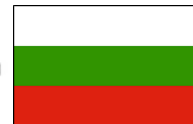
Произведената продукция расте, но тази в селското стопанство спада през 2023 г. поради нормализирането на цените и конкурентния внос на по-ниски цени, за който се спомена и който е повсеместен за земеделието в страната. Растежът се дължи предимно на преработващата промишленост (над 1,5 млрд.), търговията (над 2 млрд.), строителството (1,8 млрд.), транспорт (1,2 млрд.), туризма (близо милиард). Всички тези сектори за развити в градската част на Варна, която е извън територията на МИГ, както и в курортите. В селата на МИГ селското стопанство е основен поминък, както и работят известен брой МСП от преработващата промишленост (предимно в с. Тополи, поради близостта до промишлената зона). Приносът в добавената стойност е на същите сектори. Както се вижда от данните, заетостта нараства, но не достига нивата от 2019 г.

3. Типология на предприятията

Броят предприятия и разпределението им по размер и сектори е изключително важно в два аспекта. От броя предприятия личи в кои сектори има висока икономическа активност и в кои има недостиг на икономически дейности. Обикновено селските райони се отличават с липса на достатъчно услуги за населението, както и с малко производства с висока добавена стойност, като една от целите на подпомагането чрез ВОМР е именно разнообразяване на икономическите дейности. На второ място, броят предприятия по сектори и техният размер

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

дават ясна представа за малкия бизнес в общините и местната самостоятелна заетост. Колкото повече предприятия има в един сектор, толкова по-малки са те, но очевидно осигуряват основния поминък на местното население и се нуждаят от подпомагане.

На територията на община Аврен преобладават микро-предприятията, които са 355 или 96,7% от всички предприятия. Делът на тези предприятия е по-висок от този за областта - 93,2%, а и за страната - 93,5%. Преобладават микро-предприятията, съсредоточени в сферата на търговията, хотелиерство и ресторантьорство, селско и горско стопанство, преработка. Обикновено микро-предприятията са с един самонает (собственика), в тях се полага семеен труд и по-рядко има допълнително наети работници. Счита се обаче, че микро-предприятията имат и социална функция, тъй като често са единствен източник на доходи за семейството и начин хората да намерят работа и да останат в родните си места.

В общината работят и 12 малки предприятия, предимно в преработващата промишленост и добива на инертни материали. Макар че данните са конфиденциални, съдейки от общия брой фирми (355 плюс 12 е 367), на територията вече няма средни предприятия, които са били 3 до 2020 г. Големи предприятия също няма.

Таблица 5 *Предприятия по размер в община Аврен*

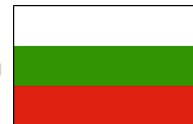
Групи предприятия според заетите в тях лица	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	321	310	300	357	367
Микро до 9 заети	306	299	289	340	355
Малки от 10 до 49	12	8	..	..	12
Средни от 50 до 249	3	3	..	..	-
Големи над 250	-	-	-	-	-

Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

За община Варна данните отново са общи, като големите предприятия са предимно на територията на градската част, която е извън МИГ. В селата на МИГ предприятията отново

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

са преобладаващи микро-, но има и МСП в сферата на преработката. Микро-предприятията са с дял от 93,2%, близък до средния за областта и страната.

Таблица 6 Предприятия по размер в община Варна

Групи предприятия според заетите в тях лица	2019	2020	2021	2022	2023
Общо	28 960	28 007	28 048	28 791	29 682
Микро до 9 заети	26 914	26 137	26 103	26 832	27 669
Малки от 10 до 49	1 694	1 569	1 623	1 626	1 684
Средни от 50 до 249	314	265	284	297	293
Големи над 250	38	36	38	36	36

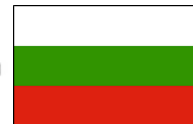
Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

Микро-предприятия на територията на селата от община Варна в МИГ има в сектора на селското стопанство, преработката на храни, услугите и търговията, а МСП работят в секторите отново на храните, но и на обработката на метали, текстил, хартия, пластмаси, отпадъци и др. Всички те са потенциални бенефициенти по мерките на СПРЗСР или по мерките на ПКИП.

Както се каза, разпределението на фирмите по сектори дава представа за това кои от тях трябва да бъдат разнообразени и обогатени откъм дейности, както и за малкия местен бизнес. От данните в таблицата се вижда, че най-голям брой от предприятията в община Аврен са тези в сектора търговията, които са 86 и са с дял от 23,4%, следвани от тези в селското стопанство – 83 броя с дял от 22,6%. В преработващата промишленост са регистрирани само 18 предприятия, а транспортът (36) е с повече фирми от хотелиерството и ресторантьорството (35). Общо услугите обаче са с 260 предприятия, което прави делът им водещ – 70,8% от всички предприятия. Въпреки че някои от данните са конфиденциални, предприятията в общината все пак покриват целия спектър услуги, но са недостатъчни в повечето от дейностите и не достигат до цялото население.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 7 Предприятия по сектори в община Аврен

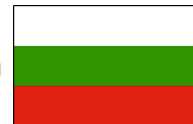
Общо	367
Селско, горско и рибно стопанство	83
Добивна промишленост	-
Преработваща промишленост	18
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..
Строителство	13
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	86
Транспорт, складиране и пощи	36
Хотелиерство и ресторантьорство	35
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	11
Операции с недвижими имоти	31
Професионални дейности и научни изследвания	19
Административни и спомагателни дейности	10
Образование	..
Хуманно здравеопазване и социална работа	4
Култура, спорт и развлечения	5
Други дейности	10

Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

Данните по сектори за община Варна пак са общи, като тук прави впечатление малкият брой предприятия в селското стопанство, които са разположени предимно на територията на четирите села, включени в МИГ и все пак са доста повече от тези в община Аврен, въпреки че земеделската земя в общината е с по-малки площи. Това се дължи на по-малкия размер на стопанствата, както и на наличието на повече фирми от рибното и горското стопанство, които не са развитие на територията на Аврен. Естествено, в община Варна е покрит целия спектър услуги, като те обаче са съсредоточени предимно в градската част и курортите, като в селата на МИГ има недостиг на разнообразието от битови услуги, за които се разчита да се пътува до града. Все пак, и в селата на Варна е по-богато предлагането на транспорт, строителство, търговия и културни дейности в сравнение с Аврен. Хотелиерството и ресторантьорството са по-ограничени, тъй като селата на МИГ не са в туристическата зона на общината и както ще се дива, местата за настаняване и хранене са доста ограничен брой.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 8 Предприятия по сектори в община Варна

Общо	29 682
Селско, горско и рибно стопанство	393
Добивна промишленост	9
Преработваща промишленост	1636
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	155
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	40
Строителство	2066
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	8659
Транспорт, складиране и пощи	928
Хотелиерство и ресторантьорство	1470
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	1383
Операции с недвижими имоти	3313
Професионални дейности и научни изследвания	4048
Административни и спомагателни дейности	1198
Образование	344
Хуманно здравеопазване и социална работа	1076
Култура, спорт и развлечения	541
Други дейности	2423

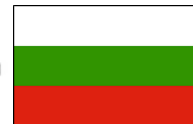
Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

Като цяло, може да се каже, че въпреки че територията на МИГ Аврен-Варна попада в ареала на най- развития икономически център в северна и източна България – гр. Варна, този факт не дава сериозно отражение върху икономическото ѝ развитие.

Икономиката на областния център, както и концентрирането на големи промишлени предприятия в района на Варненското езеро и на територията на съседни общини (Девня, Провадия, Аксаково) оказват положителен ефект върху малка част от територията, преди всичко селата на община Варна, включени в територията на МИГ Аврен-Варна. Тези села се свързани с областния център както по линия на обмен на работници и ежедневна трудова миграция, така и от гледна точка на инвестициите и достъпа до инфраструктура. Например около километър преди разклона за с. Тополи се намират сградите на Бизнес парк – Варна,

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

а с. Казашко е в близост до Западната промишлена зона на град Варна. Проблемите на територията на МИГ остават типични за селските райони – малко предприятия, предимно в селското стопанство, липса на услуги, забавен икономически растеж.

4. Селско стопанство

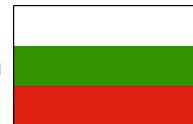
4.1. Основни тенденции в сектора

Развитието на селското стопанство на територията на МИГ Аврен-Варна се предопределя от благоприятните природно-климатични условия, както и от това че е традиционен от години поминък и основен източник на доходи за домакинствата в селата. Земеделието няма основен принос към икономическите показатели на територията, но устойчивото му развитие е важно, тъй като то е в основата на малкия местен бизнес. Подпомагането на доходите на селските стопани и модернизирането на стопанствата е една от главните цели на ОСП и в частност на ВОМР с цел изравняване условията за живеене между селата и градовете, както и по-равномерно развитие на регионите.

Макар че се практикува предимно в малки лични стопанства, в последните години селското стопанство на територията на МИГ се развива и на пазарен принцип. Процесите, които протичат са уедряване на стопанствата и намаляване на техния брой, земята се отдава все повече под аренда на работещите стопанства, навлизат крупните арендатори, някои от фермите започват преработка. Предпоставки за това са от една страна пазарните условия, в които е поставен сектора, земеделските субсидии след приемането ни в ЕС, но от друга страна непривлекателният физически труд кара все повече хора да търсят работа в други сектори и да се отказват от земята си, да я продават или дават под наем. Благоприятен фактор за развитие на земеделието на територията е близостта ѝ до гр. Варна и курортите, което създава добри възможности за реализация на селскостопанската продукция. Отрицателно въздействие върху сектора има ниското ниво на модернизация, механизация и въвеждането на иновации в повечето малки стопанства, както и липсата на работна ръка.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Секторът на селското стопанство в община Аврен заема дял от 22,6% от нефинансовите предприятия, осигурява 29,5% от произведената продукция, 11,6% от нетните приходи, 23,6% от разходите за ДМА. Заетите са с дял от 25,1% от всички заети, а наетите на трудов договор са 26,3% от всички наети.

Таблица 9 Показатели на селското стопанство в община Аврен

	2021		2022		2023		
Показатели (млн. лв.)	Общо	Селско стопанство	Общо	Селско стопанство	Общо	Селско стопанство	Дял %
Брой предприятия	300	61	357	90	367	83	22,6
Произведена продукция	50,718	20,715	69,888	27,952	60,479	17,810	29,5
Нетни приходи	133,680	17,531	154,145	20,724	163,114	18,975	11,6
Разходи за ДМА	9,406	3,086	14,780	8,174	13,805	3,257	23,6
Заети (брой)	808	168	891	207	828	208	25,1
Наети (брой)	560	119	587	125	525	138	26,3

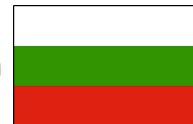
Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

Прави впечатление намаляването на стойността на продукцията за последната година след пиковото нарастване през 2022 г., което се дължи на вече споменатия процес на поскъпване и след това намаляване на цените на земеделска продукция. Това личи и от нормализирането на нетните приходи, които през годината вече са по-високи от стойността на продукцията, а предишните години са по-ниски – регистрирани са загуби. През 2023 г. очевидно има свиване на обемите, като в цялата страна земеделските общини започват да изостават в общото си икономическо развитие. Друго, което трябва да се отбележи е, че заетите в земеделието се увеличават при общо намаляване на заетостта в общината, което е във връзка с регистрацията на нови фирми в сектора, увеличава се и наемната работна ръка.

В община Варна дяловете на селското стопанство са много по-малки, което е естествено, при положение че данните са за цялата община.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 10 Показатели на селското стопанство в община Варна

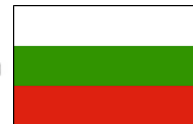
Показатели (млн. лв.)	2021		2022		2023		Дял %
	Общо	Селско стопанство	Общо	Селско стопанство	Общо	Селско стопанство	
Брой предприятия	28 048	332	28 791	373	29 682	393	1,3
Произведена продукция	9 266,8	258,245	11 395,1	335,488	11 986,2	256,446	2,2
Нетни приходи	18 343,8	269,394	22 466,8	329,573	21 750,7	294,209	1,35
Разходи за ДМА	905,895	17,667	1 150,4	27,810	1 152,1	19,762	1,7
Заети (брой)	122 366	1 024	123 732	1 026	126 369	1 067	0,9
Наети (брой)	98 756	785	99 534	757	101 318	753	0,7

Източник НСИ, ТСБ Варна, 2024 г.

Тук трябва да се отбележи, че макар и с по-малко земеделски площи в селата на МИГ, в сравнение с община Аврен, произведената продукция е с много по-висока стойност, а стопанствата са повече, т.е. преимуществено са по-малки. Това се дължи на производството на земеделски продукти с по-висока добавена стойност – плодове, зеленчуци и лозя, както и с по-висока степен на модернизация на стопанствата. Също е необходимо да се каже, че на територията на Варна са регистрирани някои от най-крупните арендатори в страната, които подават декларациите си в НСИ именно в рамките на общината, въпреки че дейността им се разпростира из цяла България. До голяма степен това изкривява наличните данни за земеделието. Наблюдава се обаче същият процес на спад в произведената продукция, както и сериозно намаление на разходите за ДМА за последната година. Дяловете на заетите и наетите са много по-ниски в сравнение с другите икономически показатели, като заетите се увеличават, но броят на наетите в сектора намалява. Причината е полагането на семеен труд в стопанствата, ниското заплащане и недостига на работна ръка, както и практиката да се работи сезонно и без редовни трудови договори. Това е проблем за целия сектор в страната.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

4.2. Поземлени ресурси и регистрирани производители

Поземлените ресурси са основен фактор за развитие на селското стопанство. На територията на МИГ Аврен-Варна земята се обработва пълноценно и е запазена сравнително екологично чиста. Използваемите площи се увеличават.

Таблица 11 Баланс на земеделските земи на територията на МИГ Аврен-Варна

Баланс на площите към 31.12.2022 г.						
Община	Обработваема земя				Необработваема земя	Селско-стопански фонд
	в т.ч. ниви	в т.ч. ливади, пасища	в т.ч. трайни насаждения	в т.ч. лозя		
Аврен	12 438	82	262	108	6 207	19 097
Варна	4 157,084	376,431	95,497	1 092,56	2 105,469	7 827,041
Общо	16 595,084	458,431	357,497	1 200,56	8 312,456	26 924,041

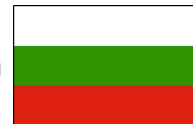
Източник Областна дирекция „Земеделие“ – Варна

Повечето ниви и трайни насаждения са на територията на община Аврен, докато на територията на община Варна са повечето лозови масиви, пасища и ливади. Общите земеделски територии по начин на трайно ползване в община Варна включват 38 005 дка ниви, 9 661 дка лозови насаждения, 470 дка овощни насаждения, 3 702 дка ливади и пасища. От селата включени в МИГ най-много обработваема земя има около село Константиново – 17 163 дка, а най-малко около с. Звездица – 5 045 дка. Необработваемата земя в община Варна е с по-висок дял, съответно използваните земеделски площи са по-малко.

Броят на регистрираните земеделски производители за 2022 г. е 146. От тях физическите лица са 41,78% (61 бр.). По принцип, земеделските производители в цялата страна са преимуществено физически лица, регистрирани само по Наредба 3/99 г. с цел получаване на директните субсидии. Това изключително много спъва развитието на сектора и говори за ниска предприемаческа активност. В последните години обаче, поради условията за

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

реализация на инвестиционни проекти, както и поради уедряването на стопанствата, някои от които развиват сериозна икономическа дейност, делът на юридическите лица нараства, земеделието се превръща в бизнес. С това се обяснява и регистрацията на повече нови фирми в сектора и на територията на МИГ.

Таблица 12 Регистрирани земеделски стопанства

Форма на собственост	Брой земеделски стопанства по юридически статут		
	Община Аврен	Община Варна	Общо
Физическо лице	14	47	61
ЕТ	4	3	7
ЕООД	46	5	51
ООД	11	2	13
ЕАД	1	0	1
Кооперации	1	1	2
Сдружения	1	0	1
Общо	88	58	146

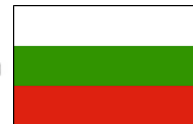
Източник Областна дирекция „Земеделие“ – Варна

Тенденцията за двете общини, както и за страната, е намаляване на регистрираните земеделски производители и уедряване на стопанствата. Тече процес и на увеличаване на използваните земеделски площи и намаляване на изоставените земи. Това личи ясно от данните на последните две реални преброявания на земеделските стопанства у нас.

В община Аврен се наблюдава увеличаване на използваната земеделска площ с около 23,5%. В същото време броят на земеделските стопанства намалява с 64%, като за страната това намаление е в рамките също на 64%. Средната ИЗП на стопанство се увеличава около 4 пъти и е 61,9 ха, при средната за страната е 36 ха. Средната ИЗП за ЕС е 16 ха на ферма, като повишеният размер у нас се дължи на прекомерното уедряване на стопанствата, произвеждащи зърнени и технически култури (предимно в северните части на страната). В общината също има големи стопанства за зърнени култури, предимно на арендатори, на което се дължи и по-големият размер на средната ИЗП.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 13 Преброяване на стопанствата в община Аврен

Преброяване	Брой стопанства	Стопанства с ИЗП	Средна ИЗП (ха)	ИЗП (дка)
2010	663	652	16,3	106 401,1
2020	234	212	61,9	131 281,9

Източник: отдел „Агростатистика“ на МЗХ

В община Варна общата използвана земеделска площ също се увеличава, нарастването е с 94%, т.е. почти двойно. Площите обаче остават значително по-малки. Намалването броя на стопанствата е в рамките на 78%, по-висок дял от този в страната, което се дължи от една страна на уедряването, но от друга от бурната промяна на предназначението на земеделските земи във връзка със строителството в последните 10 години. Средната ИЗП е чувствително по-малка, тъй като вече се каза, че на територията се отглеждат плодове и зеленчуци, като средният размер на тези стопанства е малък – 3,12 ха за община Варна, при 2,7 ха за страната.

Таблица 14 Преброяване на стопанствата в община Варна

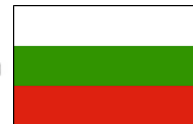
Преброяване	Брой стопанства	Стопанства с ИЗП	Средна ИЗП (ха)	ИЗП (дка)
2010	887	854	25	21 310,6
2020	192	163	27,3	41 499,1

Източник: отдел „Агростатистика“ на МЗХ

Уедряването на стопанствата, ако не е прекомерно, влияе положително върху тяхното развитие и пазарна ориентация, увеличава обемите продукция и съответно пазарните дялове, създава по-добри условия за модернизация и инвестиции в иновации, прави ги по-устойчиви и жизнеспособни.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

4.3. Растениевъдство

На територията на МИГ Аврен-Варна се развива много профилно земеделие с превес на **растениевъдството**. Преобладаващата част от земеделската земя е предназначена за зърно производство. Основните отглеждани култури са зърнено-житни (пшеница, царевица, ечемик), а от техническите култури – слънчоглед.

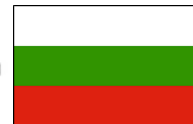
Таблица 15 Отглеждани култури на територията на МИГ Аврен-Варна

Култура	Община Аврен	Община Варна	Общо
Пшеница	4226,42	576,62	4803,04
Ечемик	909,76	66,00	975,76
Слънчоглед	3480,99	328,99	3809,98
Царевица	1349,99	0,00	1349,99
Рапица	75,94	78,18	154,12
Овес	199,05	0,00	199,05
Резене	220,22	0,00	220,22
Лавандула	21,95	10,00	31,95
Картофи	5,09	0,67	5,76
Фасул	27,97	0,01	27,98
Грах	24,47	1,50	25,97
Дини	8,00	0,59	8,59
Ябълки	13,83	0,00	13,83
Сливи	23,38	0,72	24,1
Череша	43,84	3,89	47,73
Вишни	6,09	0,00	6,09
Кайсии	2,43	0,01	2,44
Праскови	5,03	0,01	5,04
Орехи	20,26	2,14	22,4
Лешници	124,11	0,00	124,11
Бадеми	13,27	3,98	17,25
Лозя-винени	43,86	19,10	62,96
Лозя-десертни	1,31	1,58	2,89

Източник: Областна дирекция „Земеделие“ – Варна

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

На най-големи площи се отглеждат предимно зърнени култури (пшеница, ечемик и царевица), а от техническите – слънчоглед, като тенденцията е типична за цяла Северна България – моно културно механизирано едро земеделие.

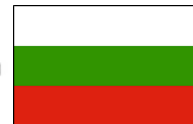
По данни на портала за арендатори <https://landlord.bg/>, в община Аврен под аренда се обработват 100 228 дка от 92 арендатори, а в селата на МИГ от община Варна – 8 538 дка се обработват от 11 арендатори, като в с. Казашко няма такива. За цялата община Варна 19 815 дка са дадени под аренда на 22 арендатори.

На територията на МИГ Аврен-Варна по-големите стопанства са арендатори, но и на някои местни производители: ЗКПУ Сеяч - с. Царевци (12 219 дка), Тера Камчия ЕООД - с. Дъбравино (12 046 дка в землищата на Аврен, Долни чифлик и Провадия), Полигрейн БГ ЕООД - с. Аврен (5 451 дка), Агро Ивкора ЕООД – с. Добри дол (4 151 дка), Бг Агро 2020 ЕООД - село Близнаци (3 995 дка), Здравец 2011 ЕООД – с. Здравец (1 583 дка), Релакс Бенковски ЕООД (1 449 дка). От арендаторите големите фирми са Алвас Грейн ЕООД (Варна) с 15 607 дка в Аврен, Белослав и Аксаково; Био Елит Енерджи ООД (Варна) с 13 426 дка; Агра ЕАД (Варна) с 12 067 дка в землищата на Аврен и Провадия; Агромакс ЕООД (Варна) с над 10 хил. дка в селата Синдел, Тръстиково и Юнак; Би солар плюс ЕООД (Шумен) с 11 361 дка, част от които в Аврен; Еко Бул Грейн ЕООД (Варна) с 12 182 дка в Аврен и Долни чифлик; ЕТ Ийст Агро - Григор Григоров (Варна) със 7 175 дка в Аврен и Вълчи дол; Агро Тем ЕООД (Варна) с 8 260 дка в землищата на Аврен, Белослав и Долни чифлик; Агромелиорации ООД (Старо Оряхово) с 2951 дка; Фармланд ООД (Варна) с 2025 дка; Башлиев Агроин ЕООД (Варна) 2 088 дка. В село Тополи работят ЗК Тракия с 1080 дка и Агро Тем ЕООД, в с. Константиново - ЕТ Гри Агро - Асен Григоров, а в с. Звездица – ЗК Звездица и ЕТ Ийст Агро - Григор Григоров.

На територията на МИГ се произвеждат в по-малка степен и плодове и зеленчуци, като повечето производители са физически лица, а от фирмите по-големи са Еко Плод ООД

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

(зеленчуци, дини и пъпеши, кореноплодни и грудкови, като фирмата разширява дейността си и в преработка – предприятие за сушене в с. Казашка река); Панайотови 2015 (плодове и зеленчуци, картофи, лук и чесън); ЕТ Пероника 44 Стати Статев (рози и смокини); някои от зърно производителите са диверсифицирали дейността си като Тера Камчия ЕООД, която отглежда и етерично-маслени и зеленчукови култури. Развито е и лозаро-винарството (Варт ЕООД, Холидей Био ООД, производители-физически лица). В община Варна производители на плодове и , зеленчуци са Агроплод АМ ЕООД, Агросмарт ЕООД, Аргос 12 ЕООД, Балкан Био Продукти ООД, БГ Агро Плодова Компания ЕООД, БГ ФРУТ ООД, БИО ПЛОД 2016 ЕООД, Екарагро-2002 ЕООД, ПАНТЕКС АГРО ЕООД и др. Някои от стопанствата са големи и оперират на територията на страната.

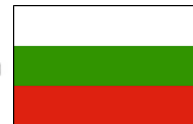
Растениевъдството на територията на МИГ (извън зърно производството) се характеризира с ниска конкурентоспособност, намаляване на обемите, ниска добавена стойност, ниската възвръщаемост и занижена нормата на печалба, което е най-ясно изразено именно в секторите на зеленчуците и плодовете. Основната причина за това е разпокъсаното и сравнително дребно производство, неспособно да постигне по-висока производителност проблеми с напояването, липсата на съвременна техника, недостигът на работна ръка, липсата на организираност и затруднен достъп до пазара. От подпомагане чрез СВОМР в сектора на плодовете и зеленчуците се нуждаят по-малките и средни, но устойчиви стопанства, които все пак имат потенциал за растеж.

4.4. Животновъдство

Животновъдството е по-слабо развито на територията на МИГ, макар че доста от едрите зърно производители развиват и такава дейност. По данни на ОДБХ-Варна, броят на животните намалява и в двете общини. Намалява и броят на регистрираните ферми, които са с пазарна ориентация, като част от обектите вече се регистриран като лични стопанства по новите правила.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

Европа инвестира в селските райони

Таблица 16 Брой животни в община Аврен

Вид животни	Брой	Ферми	В т.ч. пасища
Говеда и крави	2 224	27	13
Биволи	28	1	-
Овце	1 960	12	2
Кози	1 020	4	-
Зайци	25	1	-
Щрауси	400	1	-
Свине	150	2 семейни	-
Пчели	12 253	126	-

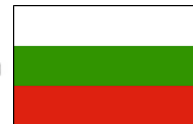
Източник Регистър на ОДБХ-Варна, 2025 г.

На територията на община Аврен се отглежда всички видове животни, като най-голям е броят на пчелните семейства. Говедата и кравите са повече от козете и овците, птици и свине се отглеждат предимно в личните стопанства, свине има и в две семейни ферми. По-големи стада говеда и крави има в с. Аврен на СКАЙ ФИЙЛД ЕООД, в с. Болярци на БОЛЯРСКИ ХАН ЕООД, в селата Дъбравино и Тръстиково има стада над 100 глави на физически лица. От дребните преживни животни АГРО ИВКОР" ЕООД в с. Добри дол гледа над 300 овци, БГ АГРО 2020 ЕООД е с 450 овци в с. Близнаци, ПОЛИГРЕЙН БГ ЕООД в с. Аврен е с 250 кози, отглежда и зайци. В с. Синдел има стадо от 460 овци на физическо лице.

В село Аврен има три ферми за охлюви (Хепи Ланд ООД, Детски рай 09 ООД и Воден свят 09 ЕООД), ферма за охлюви има и в с. Здравец. В 8 обекта се отглеждат калифорнийски червеи в селата Бенковски, Болярци, Здравец (2), Китка, Приселци, Равна гора и Синдел. Фермата за щрауси е в с. Равна гора, а двете свинеферми са в Аврен и Приселци. Пчеларството е развито във всички населени места, като броят на пчелните семейства нараства.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

В селата на МИГ от община Варна животновъдството е много слабо застъпено. Фермите за говеда и крави са 4 – 1 в с. Звездица и 3 в с. Константиново. Ферма за овце има в Константиново, а за кози в Звездица.

Таблица 17 Брой животни в селата на МИГ от община Варна

Вид животни	Брой	Ферми	В т.ч. пасища
Говеда и крави	73	4	3
Овце	520	1	-
Кози	20	1	-
Стокови носачки	100	1	-
Бройлери	2000	1	-
Пуйки	1500	1	-
Пчели	4 260	47	-

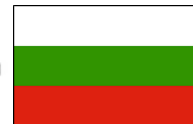
Източник Регистър на ОДБХ-Варна, 2025 г.

В с. Тополи е разположена люпилня и ферма за производство на бройлери, пуйки и яйца на Полтри ООД, която е с капацитет 40 000 яйца и 2000 бройлера седмично. Също в с. Тополи работи ЩРАУСОВА ФЕРМА - ВАРНА ЕООД, ферма за щрауси има и в с. Константиново - Green Bird. На територията на фермата има обособен детски кът, малък зоопарк с разнообразни животни и заведение за хранене, собствениците предлагат продукцията си от месо, яйца от щрауси, патици, гъски, колбаси от птиците на местния фермерски пазар, като стопанството е прекрасен пример за диверсификация на дейностите. Пчеларството е развито и в четирите села, като и тук броят на пчелните семейства нараства.

След 2020 г. МЗХ и Агенцията по храните (БАБХ) променят начина на регистрация на животновъдните обекти, с цел да се спрат измамите с ушни марки и получаването на субсидии за несъществуващи животни. Личните стопанства също вече влизат в отделен регистър (преди регистърът е общ за всички животновъдни обекти). В Закона за животновъдството са разграничени „ферма“ - животновъден обект, в който се отглеждат животни с цел добив на суровини и храни, предназначени за предлагане на пазара и „лично

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

стопанство“ - животновъден обект, в който се отглеждат животни, с цел добив на суровини и храни за лична консумация. Обикновено в личните стопанства животните са от няколко вида и по-малко на брой. Регистрираните лични стопанства в община Аврен са 40 на брой, като в повечето се отглеждат всички видове животни – говеда, крави, овце и кози, птици и свине, но в малки бройки. В 9 от стопанствата се гледат до 50 броя птици, а в 8 до 10 броя свине. Личните стопанства в селата на МИГ от община Варна са 55, като най-много от тях са в село Тополи – 42. Кокошки и пилета, но и пуйки и патици се гледат в 45 стопанства, а свине – в 2. Тук в 12 лични стопанства се отглеждат и зайци, а в две – спортни гълъби, в 1 пдпдъци.

Основните проблеми пред животновъдството на територията на МИГ са липсата на ефективен размер на стопанствата, който да гарантира икономии от мащаба, ниската производителност поради слаба механизация, остарели технологии, недостиг на собствени средства за инвестиции. Проблем за сектора е липсата на възможности за ефективна реализация на земеделската продукция. Конкуренцията от вносни земеделски стоки също демотивира производителите и се отразява негативно на селското стопанство.

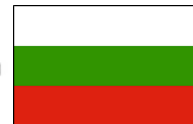
4.5. Горско стопанство

Общата площ на горите и земите от държавния горски фонд около 25% от територията на МИГ Аврен-Варна. Общия запас на горите възлиза на 1 500 000 куб. м, като средната възраст е около 50 години.

Възможностите за развиване на дърводобив, който да има сериозен дял в местната икономика, са по-скоро ограничени. Съгласно действащите лесоустройствени проекти, предвиденият годишен добив на дървесина за цялата територия е около 20000 м³, като собственият добив на община Аврен възлиза средно на 6 000 куб. м. стояща маса (без клони).

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

4.6. Рибно стопанство

По поречието на р. Провадийска и р. Камчия са изградени общо 9 язовира (5 от тях – общинска собственост) с площ от 8 до 80 дка, които са с потенциал за развъждане на риба и аквакултури.

На територията на МИГ Аврен-Варна са регистрирани 5 бр. рибовъдни стопанства.

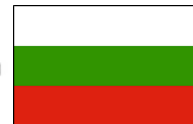
Таблица 18 Рибовъдни стопанства на територията на МИГ Аврен-Варна към 30.09.2023г.

	Наименование	Местонахождение	Описание
1	Рибно стопанство "Пода"	землището на с. Круша, община Аврен,	380 дка. площ за отглеждане на шаран, амур, толстолоб и щука
2	Рибно стопанство "Здравец"	язовир "Здравец", местност "Над язовира" в землището на с. Аврен	капацитет 25.5 т./год. за отглеждане на европейски сом; капацитет 8.4 т./год. за шаран, толстолоб, амур и сом
3	Ферма и люпилня за отглеждане на африкански сом в ре циркуляционна система	УПИ с идентификатор № 04426.78.48, в квартал 78, с. Близнаци, общ. Аврен	500 кв. м. площ
4	Рибно стопанство "Тръстиково"	язовир "Тръстиково" в землището на с. Тръстиково, община Аврен	500 декара водна площ за отглеждане на шаран, таранка, толстолоб, бял и черен амур, лин, сом, щука, бяла риба, пъстървови риби, есетрови риби, речен рак, за промишлен улов и спортен риболов
5	Обект за отглеждане и добив на морски червеи	акватории от Варненско езеро, с. Константиново, община Варна	капацитет 23 кг морски червеи/год.

Източник: Регистър на рибовъдните стопанства, ИАРА

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

За риболов се ползва и Черно Море, като тази дейност се практикува от лица, снабдени с разрешителни за стопански риболов.

Най-често обект на риболов в Черно море са дребни видове риби като трикона, хамсия, сафрид и меджид. За някои видове риба, обект на стопански риболов в Черно море са определени квоти за улов. Квотирани видове са калкана и триконата, а уловът на най-ценния рибен запас в Черно море – калканът е обект и на европейски ограничения

5. Сектор Индустрия

5.1. Добивна промишленост

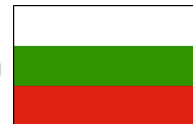
От икономическите дейности, свързани с добивната промишленост на територията на МИГ Аврен-Варна са представени добива на инертни материали – пясък и чакъл използвани в строителството. Във връзка с експлоатацията на находищата на полезни изкопаеми са предоставени следните концесии:

Таблица 19 Предоставени концесии на територията на МИГ Аврен-Варна

Концесионер	Находище	Вид на подземното богатство	Срок	Дата на подписване на концесионния договор	Решение на МС /ОбС
Темос-ГМ ЕООД, гр. София	Дервен, участък "Север" и участък "Запад"	Кварцови пясъци	35 г.	18.07.2018 г.	98/16.02.2018г
Лонгоз 04 ООД, гр. Варна	Чаирите, участък "Северен 2008"	Пясъци	30 г.	30.03.2017 г.	545/04.07.2016г
Лонгоз 04 ООД, гр. Варна	Чаирите, участъци "Северен" и "Южен"	Пясъци	30 г.	08.07.2014 г.	197/04.04.2014г
Ескана АД, гр. Варна	Горен близнак	Пясъци	25 г.	06.07.2011 г.	682/16.09.2010г
Девня Цимент АД, гр. Девня	Чеирите	Кварцови пясъци	35 г.	06.10.2010 г.	271/30.04.2010г
Пътища и мостове ЕООД	Шафкаалан в землището на с. Здравец	Пясъци	35г.	05.08.2019г.	478/09.07.2018г

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Фин инвестмънт ЕООД, гр. Варна	с. Здравец	Пясък	25 г.	08.05.2008 г.	183/28.03.2008г
Експресстрой ЕООД, с. Старо Оряхово	Байрям бей	Пясък	35 г.	11.01.2006 г.	340/23.11.2006г на ОбС - Аврен
ЕТ Александър - Александър - Петър Петков, гр. Бургас	Мандра кула	Пясък	30 г.	01.06.2006 г.	352/2006 г. на ОбС - Аврен
Ескана АД, гр. Варна	Садово	Пясъци	35 г.	10.05.2001 г.	246/10.04.2001г.
Каолин АД, гр. Сеново	Дъбравино	Кварцови пясъци	27 г.	18.05.1999 г.	95/19.02.1999 г.

Източник: Национален концесионен регистър

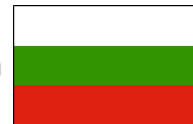
5.2. Преработваща промишленост

Преработващата промишленост не е сред основните структуроопределящи отрасли на територията на МИГ, макар че има важно значение за местното развитие, особено що се отнася до преработката на храни на база местни суровини, която осигурява продукти с висока добавена стойност и скъсява веригата на доставки. Преработващата промишленост обикновено е и основен работодател за наемната работна сила, намалява трудовата миграция, а оттам и общата миграция на по-млади хора към градовете.

Икономиката на община Аврен е доминирана от услугите (в последните три години предимно транспорт и по-малко търговия и туризъм), следвани от селското стопанство а промишлеността е едва на трето място и има малък принос в общите икономически показатели. В долната таблица са само показателите на община Аврен, тъй като тези за община Варна се отнасят за цялата територия и дават изкривена представа за селата, включени в МИГ. Дяловете на преработващата промишленост и там са сравнително малки.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 20 Показатели на преработващата промишленост в община Аврен

Показатели (млн. лв.)	2021		2022		2023		Дял %
	Общо	Преработваща промишленост	Общо	Преработваща промишленост	Общо	Преработваща промишленост	
Брой предприятия	300	15	357	16	367	18	4,9
Произведена продукция	50,718	4,321	69,888	4,285	60,479	5,439	8,99
Нетни приходи	133,680	4,458	154,145	4,275	163,114	5,527	3,4
Разходи за ДМА	9,406	..	14,780	385	13,805	..	2,6
Заети (брой)	808	55	891	62	828	63	7,6
Наети (брой)	560	43	587	47	525	47	8,9

Източник НСИ, ТСБ Варна, 2025 г.

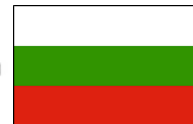
Броят предприятия е с дял от 4,9% от всички фирми, произведената продукция е 8,99 и с тенденция към увеличаване, вкл. повишаване на добавената стойност, която от около 6% се вдига до 17%. Разходите за ДМА обаче намаляват и са 2,6% като преминати е в намаляване обемите на работа в предприятия и съответно на собствените инвестиции, както и реализираните вече проекти, които са с изплатени средства през предишни години. Дяловете на заетите (7,6%) и наетите (8,9%) също са минимални, тъй като преработвателните предприятия са микро- и малки.

В населените места, които са близо до областния център Варна, вкл. и в селата на МИГ от община Варна, се развиват и някои индустриални икономически дейности, свързани с по-мощни дейности, както в сферата на преработката на храни, така и в другите сектори – металообработване, дървообработване, химическа промишленост, текстил, пластмаси и др. Приносът на преработващата промишленост към общите показатели отново е сравнително нисък – 12,6% от произведената продукция, 7,6% от нетните приходи, 11,6% от заетостта, като тук предприятията са повече МСП, като има и големи.

Предприятията свързани с преработката на храни и селскостопанска продукция са потенциални бенефициенти по мярката на СПРЗР за инвестиции в преработка и маркетинг. От хранително-вкусовата промишленост, базирана на суровини от селското стопанство по-

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

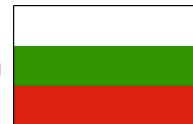
Европа инвестира в селските райони

важни фирми за община Аврен са: ЕТ Вино - Кирил Бакалов (Винида ЕООД на същия собственик), която произвежда месни продукти – колбаси, шунка, филе, сурово-сушени деликатеси в село Бенковски; Вармес ООД, село Болярци, която под марката „Мило мое“ прави колбаси, създадени по традиционни рецепти; фирмата К17-В9 ЕООД има мандра в село Равна гора, произвежда млечни продукти по руски рецепти с марката „Кефир“ и е част от веригата магазини „Беръозка“ (самата Беръозка-България ЕООД е регистрирана в село Бенковски); Болярски хан ЕООД се занимава с преработка на месни и млечни продукти в с. Болярци; Бай Бисер ЕООД (регистрирана във Варна) предлага замразени тестени закуски в цялата страна и има производствен цех в село Близнаци; Радост ЕООД, село Бенковски, се занимава с производство и търговия на яйца; ЕТ Туркон - Йордан Стоянов в село Здравец произвежда консервирани плодове и зеленчуци, туршия и конфитюри; Флосина ООД, с. Приселци, е с основна дейност производство на безалкохолни напитки и хранителни добавки; ЕТ Кини-Си Никола Иванов, с. Китка, има цех за производство на трайни и нетрайни сладкарски изделия. Холидей Био ООД, с. Аврен, преработва рибни продукти. Повечето предприятия са микро- или малки, което затруднява собствените инвестиции в по-нататъшното им развитие и разрастване на дейността.

В селата на МИГ от община Варна също е развито производството на храни, като тук предприятията са отново микро-, но има и МСП. Цехове и подразделения имат и някои по-големи фирми, регистрирани на територията на други общини. В село Константиново белославската ДЕНИСЛАВ ТРЕЙД ЕООД има цех за хлебни и сладкарски изделия, в селото е и Мелница Денислав, която се смила зърното за хлебозавода в гр. Белослав. Двете фирми са част от ВЕЛА НОР ГРУП АД, която се занимава с търговия на хлебни изделия и е с оборот от 11 млн. лена. В с. Константиново се намира и транжорната и цех за производство на месни продукти на АЛЕКО 2009 ООД. Фирмата ОРГАНИК 24 ООД има цех за преработка на плодове и зеленчуци в с. Казашко. В село Тополи се намират Тополи Фураж

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

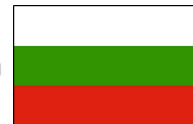
АД - производство и търговия на комбинирани фуражи, изкупуване, заготовка и съхранение на зърнени храни и АМЕРС ООД – производство, пакетиране и сушене на ядки.

На територията на МИГ са представени и други сектори на промишлеността, които пък ако са микро са потенциални бенефициенти по мярката на СПРЗСР за неземеделски дейности или ако са МСП – по двете мерки на ПКИП.. В община Аврен работят: Елит трак ООД, село Китка, произвежда антифриз и течност за чистачки; Коаттех ООД, с. Приселци, е дружество специализирано в производството на технологично оборудване и изграждане на механизирани технологични линии и инсталации за прахово боядисване и емайлиране, електрически и газови пещи и сушилни; Химтек ЕООД в село Приселци има цех за производство на метални конструкции и е вносител и ексклузивен дистрибутор на антикорозионни продукти; Арт метал груп ООД в с. Здравец се занимава с металообработване; Медиа Сървис ООД (регистрирана във Варна) и с производствена база в село Бенковски - производство на изделия и конструкции от метал, монтаж и сервиз на рекламно-информационни елементи от лек и тежък тип, като билборди, мегаборди и широкоформатни конструкции; ЯН-ДИ Димо Петров ЕТ, с Приселци - дизайн и производството на мека мебел за домове, офиси и заведения; Мебели Нимфа, село Бенковски – корпусна мебел по поръчка; СД Адис Елит в село Близнаци – производство на битова химия, хартиени изделия, тоалетна хартия, салфетки; ИСИ ООД, село Бенковски – производство и инженерингова дейност в областта на малотонажното корабостроене, яхти и оборудване за тях; Корсо Италия ООД, село Бенковски – произвежда дрехи под собствена марка със същото име; Телеком ООД, с. Приселци, е единственият производител на домофонни системи в България, занимава се и с шприцване на пластмасови изделия, което е една от основните дейности за дружеството.

В селата на Варна, включени в МИГ най-много предприятия има в с. Тополи. Там е НЯМУНО БАНГА ООД – литовска компания, която е от малкото в света, които произвеждат цигарени филтри; ДЕВНЯ ПЛАСТ АД има цех за пластмасови изделия в

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

селото; А. Д. Холд ООД – цех за металообработване на листов ламарина, профили и тръби; БЕЛ-РС ООД се занимава с ремонт и поддръжка на оборудване и мрежи в електроенергийната и телекомуникационна инфраструктура. В село Звездица е МЮЛЕР МАШИНИЕРИ ООД – производство, продажба и ремонт на селскостопанска техника, както и БУЛКОН ПРО ООД – производство, обработка и търговия с дървен материал. В село Казашко е фирмата ЕВРОМЕТАЛ-М ЕООД - преработка и търговия с черни и цветни метали, както и ЕС ЕМ МЕБЕЛ ООД – мебели по поръчка.

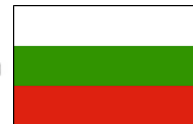
Въпреки че покриват разнообразни дейности, предприятията на територията на МИГ Аврен-Варна, освен някои от по-големите и средните, (някои регистрирани в други общини), имат ограничени възможности за развитие, както става ясно и от основните икономически показатели. Особено микро-предприятията и МСП имат силна нужда от инвестиции насочени към технологично, иновативно обновяване и ново оборудване с цел производство на по-конкурентни продукти и подобряване на пазарните им позиции. Както вече се каза, за тях са подходящи мерките на СПРЗСР за инвестиции в преработка и маркетинг, както и за инвестиции в неземеделски дейности и двете мерки на ПКПП. При наличен интерес, работодателите могат да се възползват и от някои от мерките на РЧР.

6. Сектор Услуги

Секторът на услугите включва търговията, транспорта, заведенията и местата за настаняване, творческите индустрии, частни образователни и здравни услуги, културата и развлечение, както и всякакъв вид битово обслужване. В икономиката този сектор има водеща роля, защото задоволява основните социални потребности и доброто му развитие допринася не само за икономиката, но и за по-добрия жизнен стандарт и условия за живеене на населението. Третичният сектор е водещ в страните на ЕС, както и у нас, но предимно в големите градове или областните и общински центрове. В селските райони услугите са ограничени и това е една от главните причини за миграцията. Затова и основна цел на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

подпомагането на тези райони, вкл. чрез подхода BOMP, е разнообразяването и модернизирването на услугите.

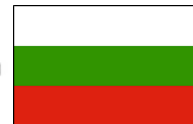
Част от услугите попадат в обхвата на бюджетните - такива са образованието, здравеопазването, дейностите по социално подпомагане, културата, спорта, които са изключително важни за устойчивото развитие на територията, като те са разгледани в съответните раздели. Друга част от дейностите с обслужващ характер се развиват на пазарни принципи и от частни субекти и се осъществяват от нефинансовите предприятия.

На територията на МИГ Аврен-Варна секторът на услугите и търговията е водещ и с най-голям общ брой предприятия, които са с дал от 67,3% от всички фирми, но по-нисък от средния от 76% за страната и 81% за област Варна. Предвид разнообразния спектър от дейности, вкл. туризма, предлаганите услуги всъщност са недостатъчни. Трябва да се уточни обаче, че на територията на МИГ, особено в сферата на туризма и съпътстващите го услуги (басейни, фитнес, масажи, студио за красота, фризьорски услуги и т.н.) работят предприятия, които са регистрирани в община Варна или други съседни общини и НСИ отчита данните им там. Все пак, тези предприятия действат на територията на МИГ и създават работни места за местното население.

Произведената продукция в третичния сектор нараства в последните години, като общо заема дял от 58,9% от цялата произведена продукция при 47,5% за област Варна. Нетните приходи от сектора са 84% от всички нетни приходи, защото тук са и най-оборотните бизнеси – транспортът с повишени цени на горивата и оттам на транспортните услуги, търговията, която увеличава приходите си заради инфлацията, туризма също с повишени цени и др. Делът на заетите е 60,9%, но на наетите на трудов договор са едва 35% от всички наети. Най-много заети има в търговията, но наетите са много малко, което говори, че в услугите работят именно малки семейни бизнеси, които не наемат много работна ръка.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Най-високи дялове заема търговията – тя е с по-ниски стойности на продукцията от 4,3%, поради естеството на дейността, но приходите заемат 62,7% от всички приходи на територията. Причината е, че освен магазинната мрежа на дребно - магазини на хранителни стоки, дрехи, препарати и стоки от първа необходимост, тук влиза и търговията на едро (селско стопанство и промишленост), както и търговията с горива, вкл. бензиностанции.

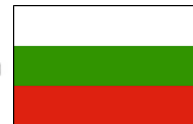
В последните три години значително се повишават дяловете и на транспорта – в произведената продукция дялът е 31,6%, а в нетните приходи – 12,3%. Транспортните фирми, вкл. таксите, товарни и автобусни превози и всякакъв вид транспорт са 36. Увеличените дялове на сектора се дължат най-вече на повишените цена на горивата, съответно оскъпяват се и транспортните услуги.

Хотелиерството и ресторантьорството изненадващо заемат все по-малки дялове в икономиката на територията на МИГ през последните три години – в община Аврен след започването на войната в Украйна има проблем с посещенията на руските туристи, които са главни потребители на услугите в СОК Камчия, а в селата на община Варна не се предлагат особено много туристически услуги, тъй като там те са съсредоточени по крайбрежните курорти. Регистрираните предприятия в сектора на хотелиерството и ресторантьорството са едва 35 (повече според националния туристически регистър, но това са фирмите подали декларация в тази икономическа дейност). Друга спомената вече причина за намаляване дяловете на туризма е, че основните приходи, вкл. от СОК Камчия, се отчитат другаде и не влизат в икономическите показатели на територията. Туризмът допринася едва за 8,7% от произведената продукция и 3,7% от нетните приходи. Официално заетите в сектора са 9,2% от всички, като в тази сфера най-често се работи без трудови договори.

Останалите подсектори в услугите са с много малки дялове. Въпреки че някои от данните са конфиденциални, предприятията на територията все пак покриват целия спектър услуги,

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

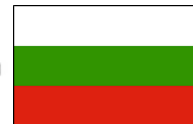
но са недостатъчни в повечето от дейностите. В сектора Създаване и разпространение на информация и творчески продукти има само 11 предприятия, като тук са издаването на книги, вестници и музика, програми за радиото и телевизията, информационните технологии и интернет, но и всички мобилни оператори, т.е. творческата и технологична индустрия е изключително слабо развита.

В сектора на Професионални дейности и научни изследвания има 19 предприятия, като това е сферата, в която работят адвокати и нотариуси, счетоводители, консултанти, архитекти, дизайнери, фотографи, като е включена и научно-изследователска дейност и др. и може да се заключи, че тези услуги също са недостатъчни. Административни и спомагателни дейности са със само 10 предприятия, а секторът включва даване под наем на различни вещи, лизинг, посредничество при наемане на работната сила, предоставяне на временна заетост, туристически агенции и оператори, дейности по организиране на пътувания, частна охранителна дейност и системи за сигурност, озеленяване, почистване и др., като явно много малка част от тези дейности са представени на територията.

Образованието и културата са с конфиденциални данни, а в сектора на здравеопазването и социалните дейности има само 4 предприятия (тук са лекарските практики и социалното подпомагане.). В сектора Други дейности са битовите услуги – фризьори, обушари, шивачи, ремонти на уреди, химическо чистене, погребални агенции, но и политическите и религиозни организации. Съдейки по броя предприятия – само 10, тези услуги също са малко в повечето населени места, като вече се спомена, че наличните на територията на к. Камчия подобни услуги се предлагат от фирми, регистрирани в други общини, предимно община Варна.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

7. Сектор Туризъм

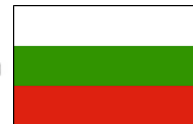
В концепцията за интегрирано развитие на селските райони, туризмът е основен сектор, на който се разчита за разнообразяване на икономическите дейности извън земеделието, вкл. и чрез създаване на множество съпътстващи дейности и услуги, които не са туристически – например в областта на културата и занаятите, транспорта, битовото обслужване, творческата индустрия, спорта и др. Секторът допринася за икономическия растеж и трудовата заетост и има пряко отношение към качеството на живот. Туризмът играе съществена роля и за изграждане и утвърждаване на положителен имидж на териториите и по този начин е фактор за задържане на населението и намаляване на миграцията.

По отношение на туристическото райониране на България, територията на МИГ Аврен-Варна попада в туристически район Варна (Северно Черноморие). Материалната база на туризма в региона е локализирана в крайбрежните населени места, в курортните зони към тях и в самостоятелни селищни образувания – туристически комплекси, вилни ваканционни селища. За туристическото развитие основен принос имат град Варна и крайбрежната ивица на север от Варна, където са разположени големите туристически комплекси – „Златни пясъци“ и „Св. Константин и Елена“ с основния дял на легловата база. На юг от Варна се намират по-слабо развитите курортни зони „Варна-юг“, „Черноморец“, „Камчия“, „Шкорпиловци“ и гр. Бяла, където има по-слабо туристическо натоварване и сериозни възможности за бъдещо туристическо усвояване.

Територията на МИГ Аврен-Варна попада в южната група – това са общини с висококачествени ресурси и потенциал за силно туристическо развитие, който обаче не е реализиран напълно. Освен основния морски рекреативен туризъм, територията разполага с ресурси за много други форми – спортен, културно-познавателен, фестивален, делови, здравен туризъм, екотуризм. Тези възможности също не са използвани.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

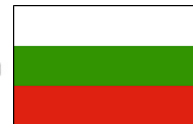
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Макар че се води курортна зона, в последните години на територията на община Аврен туризмът е много слабо представен. В сектора са регистрирани само 35 предприятия, приносът му към общите икономически показатели е с дял едва от 8,7% от произведената продукция и 3,7% от нетните приходи. Официално заетите в сектора са 9,2% от всички заети.

Основните причини за намаляването дяловете на туризма са две – пандемията през 2020 г., която ограничава туристическото предлагане навсякъде по Черноморието и статута на СОК „Камчия“, който до преди няколко години е основен туристически ресурс за територията. Комплексът е разположен в устието на р. Камчия, в резервата, на около 300 декара край морето, върху които са изградени хотели, авио-космически център с планетариум, училище, спортна зала, плувен комплекс, зали за конференции, амфитеатър. Собственик и на сградите, и на земята под тях е кметството на Москва, а комплексът е посещаван предимно от руски туристи и е запълнен почти целогодишно. За няколко години „Камчия“ се превръща в един от основните работодатели и най-голям данъкоплатец на община Аврен. През 2019-а започват проблемите с плащането на данъци. Задълженията към общината достигат над 1 млн. лева. Организираните групи в комплекса намаляват. Това е свързано със спирането на програмата за лагери на деца от кметството на Москва. Спирането на организираните групи от Москва е последвано от пандемията, която затваря комплекса. След приключване на кризата, комплексът продължава да не работи. Сградите са затворени и под охрана. Поради започването на войната в Украйна и наложените санкции, лагерите за организирани групи са невъзможни. През 2022 г. е взето решение имуществото на комплекса да бъде консервирано. Дейността на дружеството е преустановена, а достъпът до комплекса е ограничен. В момента се водят дебати за съдбата на СОК „Камчия“ като има предложение комплексът да бъде отнет от руснаците и придобит от държавата. Съдбата му е засега е неизвестна.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

На територията на общината продължават да работят само някои малки хотели, бунгала и къщи за гости, които не могат да осигурят качествено обслужване и да поемат голям поток туристи. В последните години се правят и някои частни инвестиции - Еко комплекс „Здравец“ е с два басейна, апартаменти и къщи за гости, в него се организират и събития; Еко комплекс в с. Добри дол, който предлага почивка сред природата, Садово-резорт, популярен сред любителите на колоезденето и пешеходния туризъм, тъй като на място се отдават велосипеди и автомобили под наем. Съществуват и някои отделни къщи за гости и хотели до морето, които работят.

Затварянето на най-големия комплекс се е отразило не само на икономическите резултати, но и на общинските приходи от туризъм. Печалбата от комплекса е разпределяна извън България, затова отбелязаните суми като приходи от нощувки в данните на НСИ са огромни. Макар че тези данни са до 2023 г., т.е. последните са година назад, когато е затворен комплексът, ясно личи намаляването както на броя нощувки, туристите и приходите. В сравнение с началото на периода нощувките са намалели около 4 пъти, а броят туристи три пъти, приходите са спаднали два пъти и половина. Данните за следващите години ще покажат още по-голям спад, въпреки повишените цени на туристическите услуги.

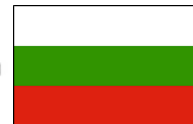
Таблица 21 Данни НСИ за местата за настаняване и приходите от нощувки

	Места за настаняване	В т.ч. хотели	Легла (Общо)	Реализирани нощувки	Пренощували лица	Приходи от нощувки (лв.)
2018	31	6	3 449	155 164	30 666	5 559 192
2019	27	6	3 417	173 715	30 212	5 169 374
2020	26	4	3 273	56 159	12 473	1 343 382
2021	26	4	2 594	101 842	20 126	2 618 878
2022	28	4	2 108	44 983	13 448	2 239 478
2023	31	4	2 784	41 995	12 826	2 341 780

Източник НСИ, 2023 г.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

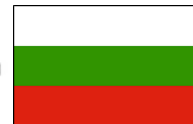
„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Според актуалния туристически регистър на Министерство на туризма, в момента на територията на МИГ има 93 места за настаняване – 89 в община Аврен и 4 в селата на МИГ от община Варна. В община Аврен повечето места за настаняване са концентрирани в и около с. Близнаци и в работещата част на к. к. Камчия. Там са и 9 от общо 10-те хотела, два от които са в по-висока категория – съответно 2-ра и 3-та. Садово резорт е единственото място от високата 4-та категория. Двата еко-комплекса в Здравец и Добри дол са втора категория, от тази категория са и някои от къщите за гости. 79 от местата за настаняване, т.е. повечето са от най-ниската 1-ва категория. Този тип обслужване привлича по-неплатежоспособни туристи и съкращава престоя – обикновено уикенд посещения или делови за организирани събития, тийм билдинги и др. Но пък създава възможности за алтернативни форми – еко, пешеходен и вело-туризъм, както и селски и кулинарен туризъм. Морският рекреативен туризъм, характерен за тази част на територията остава сравнително със слаби позиции, поради малката леглова база и неразвитите услуги.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

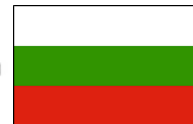
Таблица 22 Места за настаняване в община Аврен

Населено място	Брой общо	Вид	Брой по видове	Категория	Брой по категория
Близнаци	72	Хотели в рамките на к. к. Камчия	9	2	7
				3	2
		Апартаменти за гости	12	1	12
		Къщи за гости (самостоятелни)	10	1	10
		Стаи за гости	5	1	4
				2	1
		Бунгала в рамките на к. к. Камчия	31	1	31
Аврен	5	Къмпинг в рамките на к. к. Камчия	3	1	3
		Почивна станция в рамките на к. к. Камчия	2	1	2
		Къща за гости	2	1	2
Добри дол	1	Стаи за гости	2	1	2
		Туристическа хижа	1	2	1
		Семеен хотел	1	2	1
Здравец	4	Хотел	1	2	1
		Къща за гости	1	1	1
		Стаи за гости	2	1	2
Китка	1	Къщи за гости	1	2	1
Приселци	4	Къщи за гости	3	2	1
				1	2
		Стаи за гости	1	1	1
Равна гора	1	Къща за гости	1	2	1
Садово	1	Стаи за гости (Садово резорт)	1	4	1
Общо	89	Хотел	10	4-та	1
		Семеен хотел	1	3-та	1
		Къщи за гости	18	2-ра	8
		Стаи за гости	11	1-ва	79
		Апартаменти за гости	12		
		Бунгала и къмпинг	34		
		Хижа	1		
		Почивна станция	2		

Източник Национален туристически регистър 2025 г.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

В селата на МИГ от община Варна местата за настаняване са само 4 от най-ниската първа категория, тъй като самите села не са в туристическата зона на общината. Все пак, потенциал за туристическо развитие има, поради близостта на Варненското езеро и някои културни забележителности в околностите.

Таблица 23 Места за настаняване в селата на МИГ от община Варна

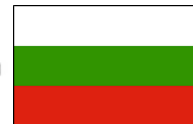
Населено място	Брой общо	Вид	Брой по видове	Категория	Брой по категория
Звездица	2	Апартамент за гости	1	1	1
		Стаи за гости	1	1	1
Казашко	-	-			
Константиново	2	Апартамент за гости	1	1	1
		Пансион	1	1	1
Тополи	-	-			
Общо	4	Апартамент за гости	2	1-ва	4
		Стаи за гости	1		
		Пансион	1		

Източник Национален туристически регистър 2025 г.

Важни за туристическите посещения, особено тези свързани с едnodневни турове и уикенд туризъм, вкл. допълващи пакети от близките курорти, са и местата за хранене и развлечения. На територията на МИГ те също са ограничени и от ниска категория. В община Аврен заведенията са общо 50, като ресторантите, които са от по-висок клас заведения са 18, отново струпани в с. Близнаци, както и в селата с еко-комплекси, в които се предлага по-качествено обслужване. Останалите места за хранене са кафенета, заведения за бързо хранене и барове около басейните.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDPN001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

Европа инвестира в селските райони

Таблица 24 Места за хранене и развлечения в община Аврен

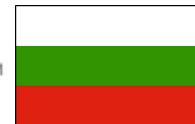
Населено място	Брой общо	Вид	Брой по видове	Категория	Брой по категория
Аврен	3	Ресторант	2	3	2
		Туристическа столова	1	2	1
Бенковски	2	Бързо хранене	2	1	2
Близнаци	34	Ресторант	12	1	4
				2	1
				3	6
		Бързо хранене, бистро	10	1	9
				2	1
		Кафене	4	1	2
				2	2
		Снек бар, бар басейн	5	1	3
				2	2
		Питейно заведение	3	1	3
Дъбравино	1	Бързо хранене	1	1	1
Здравец	2	Ресторант	1	2	1
		Питейно заведение	1	1	1
Приселци	7	Ресторант	2	1	7
		Бързо хранене	3	1	3
		Кафене	2	1	2
Равна гора	1	Ресторант	1	2	1
	50	Ресторант	18	1-ва	33
		Бързо хранене	15	2-ра	10
		Питейно заведение	5	3-та	7
		Кафене	6		
		Снек-бар, бар	5		
		Туристическа столова	1		

Източник Национален туристически регистър 2025 г.

Заведенията в селата на МИГ от община Варна са 4, отново от най-ниската категория. Тук влияние оказва и близостта на град Варна, където има много повече заведения и то от по-висок клас.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 25 Места за хранене и развлечения в селата на МИГ от община Варна

Населено място	Брой общо	Вид	Брой по видове	Категория	Брой по категория
Звездица	-				
Казашко	-	-			
Константиново	1	Ресторант	1	1	1
Тополи	3	Бързо хранене	2	1	2
		Питейно заведение	1	1	1
Общо	4	Ресторант	1	1-ва	4
		Бързо хранене	1		
		Питейно заведение	1		

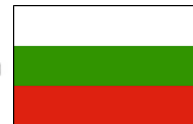
Източник Национален туристически регистър 2025 г.

Като потенциал за развитие на туризма в общинските документи са отбелязани изграждане на велоалеи и конни бази с маршрути за езда, обособяване на еко-пътеки, вкл. маршрути до Петрич кале и други културни забележителности, обиколки на църкви и музеи, изграждане на къмпинг за кемпери в устието на Камчия и др. За селата на МИГ от община Варна са възможни маршрути по езерото с лодки и др. Изграждането на места за настаняване не е допустимо по никакъв начина за СВОМР, но чрез някои други мерки може а бъде стимулирано туристическото развитие на територията – например чрез създаване на туристически атракции по „общинската“ мярка или нови туристически услуги по мярката за неземеделски дейности.

Като цяло, основна насока на туристическото развитие на територията на МИГ следва да бъде преодоляването на сезонността на морския рекреативен туризъм и осигуряването на целогодишна натовареност на туристическата база чрез разнообразни продукти на алтернативен туризъм (спортен, културно-познавателен, фестивален, делови, здравен). Това означава разнообразяване и на регионалния туристически продукт чрез активно включване на природното и културното богатство и сътрудничеството между общините, както и с други МИГ в близост до територията.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

8. Изводи за икономическото развитие на територията

Територията на МИГ Аврен-Варна е част от икономическото развитие на Североизточния регион и област Варна и допринася в много малка степен към областната икономика, която е концентрирана в общинския и областен център. Близостта на гр. Варна, курортите и пристанищната инфраструктура създават добър потенциал за развитие на икономически дейности с местна и регионална значимост;

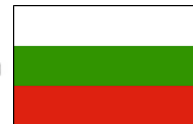
Икономическото развитие следва колеблив възходящ ръст, който обаче се дължи предимно на външни фактори – до кризата с пандемията общия икономически растеж в държавата и усвояване фондовете на ЕС, а впоследствие възстановяване, но и свиване на някои показатели, което е причинено от инфлацията, повишаването цените на енергията и суровините, войната в Украйна, ограниченията за руските туристи и др. Като вътрешен фактор за по-слабото икономическо развитие може да се посочи земеделският профил на територията и прекомерната зависимост от един туристически ресурс.

Подходящите природни условия и традициите в производството на селскостопанска продукция са потенциал за развитие на модерно селско стопанство, който не е напълно усвоен. Текат процеси на уедряване на стопанствата и повишаване на пазарната им ориентация и икономическите им резултати, но предимно в сферата на зърно производството. Същевременно, малките и средни стопанства срещат затруднения за инвестиции в модернизация и въвеждане на иновации, поради липсата на достатъчно обеми и собствени средства. Подпомагането им чрез мерките на СВОМР би допринесло за повишаване на тяхната конкурентоспособност.

Производството на продукти с по-висока добавена стойност – преработка на храни, особено от местни суровини също би допринесло за устойчивото развитие на икономиката, както би скъсило веригата на доставки и би подобрило пазарните позиции на малките

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

производители. Те са потенциални бенефициенти на мярката на СПРЗСР за преработка и маркетинг, включена в СВОМР.

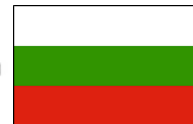
Местната икономика се характеризира със слабо застъпени производствени дейности и в другите сфери на преработвателната промишленост. Развитието на микро- предприятията и МСП се възпрепятства от ниското равнище и недостатъчен потенциал за разработване и внедряване на иновации. Микро-предприятията са важни и за запазване и стимулиране на местния малък бизнес. За тях е мярката на СПРЗСР за инвестиции в неземеделски дейности, вкл. чрез създаване на алтернативни производства. За МСП са подходящи мерките на ПКИП. Мярката за неземеделски дейности е насочена и към предприятията от услугите, вкл. и за създаване на нови такива.

Независимо от наличието на благоприятни условия за развитието на туризма, територията на МИГ Аврен-Варна не е припозната като атрактивна туристическа дестинация извън посещаващите к. к. Камчия. Изградената туристическа инфраструктура е недостатъчна и от ниска категория. Не са използвани възможностите за алтернативен туризъм, както и за повече туристически атракции. Местата за настаняване не са допустими за СВОМР, но създаването на нови туристически услуги е възможно по мярката за неземеделски дейности, а изграждането на атракции по мярката за инвестиции в малка инфраструктура. Развитието на туризма може да бъде стимулирано и чрез използването на мерките на СПРЗСР за ремонт на храмовете, културните институции – читалищата, както и чрез собствена мярка на МИГ за културната идентичност.

Местните предприятия от всички сектори изпитват необходимост от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните предизвикателства в тяхната дейност. Решаването на проблема изисква използване на публична подкрепа за трансфер на знания (предоставяне на знания, свързани с иновации на продукти, процеси и услуги), за внедряване на иновации и модернизиране на предприятията.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

II. РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНАТА СФЕРА И ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА

1. Население и демографски процеси

1.1. Брой население

Според Преброяване 2021 г. населението на територията на МИГ Аврен-Варна е 14 820 души. Сравнението на данните от демографската статистика за последните две Национални преброявания (2011 и 2021 г.) показват минимално увеличаване броя на населението с 6 човека (0,04%). Този резултат се дължи преди всичко на увеличаване броя на населението на някои от населени места в близост до гр. Варна и в източната част на територията (близост до морето).

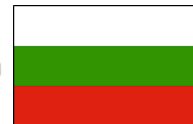
Тенденцията в динамиката на броя на населението на областно, регионално и национално ниво от двете преброявания е отрицателна (съответно -9,03%, -13,89% и -11,47%).

Таблица 26 Брой и динамика на населението на територията на МИГ Аврен-Варна

	2011	2021	Промяна 2021/2011 (%)
Общо за страната	7364570	6519789	-11,47
Североизточен	966097	831953	-13,89
Област Варна	475074	432198	-9,03
с. Аврен	712	675	-5,20
с. Бенковски	533	594	11,44
с. Близнаци	768	913	18,88
с. Болярци	157	145	-7,64
с. Добри дол	17	33	94,12
с. Дъбравино	1404	1166	-16,95
с. Здравец	311	473	52,09
с. Казашка река	242	159	-34,30
с. Китка	238	254	6,72
с. Круша	63	65	3,17
с. Приселци	1175	1393	18,55

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDPN001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

с. Равна гора	168	190	13,10
с. Садово	325	294	-9,54
с. Синдел	1054	780	-26,00
с. Тръстиково	602	534	-11,30
с. Царевци	682	551	-19,21
с. Юнак	123	78	-36,59
с. Звездица	1188	1302	9,60
с. Казашко	334	318	-4,79
с. Константиново	1570	1741	10,89
с. Тополи	3148	3162	0,44
Общо територия на МИГ Аврен-Варна	14814	14820	0,04

Източник: Преброяване 2011 и 2021 г.

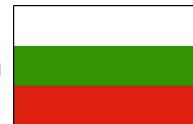
Съгласно последните данни от НСИ, населението на територията на МИГ Аврен-Варна към 31.12.2022 г. е 14 609 човека. Почти ежегодно се увеличава общото население от селата на община Варна, включена в територията МИГ, което обаче не може да компенсира намаляването на населението в община Аврен.

Таблица 27 Население към 31.12. по местоживее и пол (бр.)

	Общо	Мъже	Жени
2018 г.			
Общо за страната	7000039	3395701	3604338
Област Варна	471252	229614	241638
Селата на община Варна без с. Каменар	6058	2981	3077
Община Аврен	9152	4638	4514
Територия на МИГ Аврен-Варна	15210	7619	7591
2019 г.			
Общо за страната	6951482	3369646	3581836
Област Варна	469885	228712	241173
Селата на община Варна без с. Каменар	6090	2990	3100
Община Аврен	9072	4594	4478
Територия на МИГ Аврен-Варна	15162	7584	7578
2020 г.			
Общо за страната	6916548	3349715	3566833

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Област Варна	470124	228625	241499
Селата на община Варна без с. Каменар	6187	3032	3155
Община Аврен	9819	4975	4844
Територия на МИГ Аврен-Варна	16006	8007	7999
2021 г.			
Общо за страната	6838937	3311311	3527626
Област Варна	468614	227990	240624
Селата на община Варна без с. Каменар	6132	3006	3126
Община Аврен	9654	4891	4763
Територия на МИГ Аврен-Варна	15786	7897	7889
2022 г.			
Общо за страната	6447710	3099503	3348207
Област Варна	430847	207158	223689
Селата на община Варна без с. Каменар	6388	3104	3284
Община Аврен	8221	4089	4132
Територия на МИГ Аврен-Варна	14609	7193	7416

Източник: НСИ

1.2. Полова структура

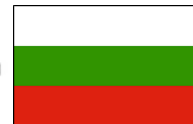
Населението на територията на МИГ Аврен-Варна е с приблизително изравнено съотношение „мъже-жени“, като съотношението варира в различните населени места. Жените са повече с 0.88%, като тенденцията е леко увеличение на техния брой. На областно, регионално и национално ниво превишението на жените е по-голямо (повече от 3.5%).

Таблица 28 Брой на население по полов признак на територията на МИГ Аврен-Варна

	2011				2021			
	Мъже	%	Жени	%	Мъже	%	Жени	%
Общо за страната	3586571	48,70	3777999	51,30	3136262	48,10	3383527	51,90
Североизточен	473637	49,03	492460	50,97	401524	48,26	430429	51,74
Област Варна	232627	48,97	242447	51,03	208123	48,15	224075	51,85
с. Аврен	362	50,84	350	49,16	355	52,59	320	47,41
с. Бенковски	266	49,91	267	50,09	294	49,49	300	50,51
с. Близнаци	381	49,61	387	50,39	449	49,18	464	50,82
с. Болярци	77	49,04	80	50,96	77	53,10	68	46,90
с. Добри дол	8	47,06	9	52,94	18	54,55	15	45,45

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

с. Дъбравино	686	48,86	718	51,14	558	47,86	608	52,14
с. Здравец	163	52,41	148	47,59	235	49,68	238	50,32
с. Казашка река	121	50,00	121	50,00	83	52,20	76	47,80
с. Китка	120	50,42	118	49,58	129	50,79	125	49,21
с. Круша	34	53,97	29	46,03	39	60,00	26	40,00
с. Приселци	598	50,89	577	49,11	717	51,47	676	48,53
с. Равна гора	85	50,60	83	49,40	91	47,89	99	52,11
с. Садово	169	52,00	156	48,00	147	50,00	147	50,00
с. Синдел	517	49,05	537	50,95	378	48,46	402	51,54
с. Тръстиково	289	48,01	313	51,99	266	49,81	268	50,19
с. Царевци	335	49,12	347	50,88	263	47,73	288	52,27
с. Юнак	63	51,22	60	48,78	44	56,41	34	43,59
с. Звездица	604	50,84	584	49,16	650	49,92	652	50,08
с. Казашко	161	48,20	173	51,80	144	45,28	174	54,72
с. Константиново	788	50,19	782	49,81	844	48,48	897	51,52
с. Тополи	1582	50,25	1566	49,75	1561	49,37	1601	50,63
Територия МИГ Аврен-Варна	7409	50,01	7405	49,99	7342	49,54	7478	50,46

Източник: Преброяване 2011 и 2021 г.

1.3. Естествен и механичен прираст

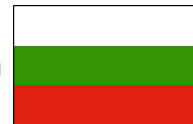
Естественият прираст на населението на територията на МИГ Аврен-Варна за периода 2018-2022 г. е отрицателна величина, като показателят е по-лош от същия на областно и национално ниво. Негативният естественият прираст се дължи основно на високата смъртност на територията на община Аврен и то преди всичко при мъжете.

Таблица 29 Естествено движение на населението към 31.12. по пол (бр.)

	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2018									
Общо за страната	62197	32144	30053	108526	56367	52159	-46329	-24223	-22106
Област Варна	4275	2199	2076	6201	3235	2966	-1926	-1036	-890
Община Аврен	66	33	33	186	102	84	-120	-69	-51
Селата на община Варна без с. Каменар	36	22	14	96	61	35	-60	-39	-21

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

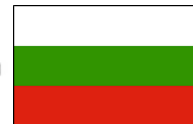
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Територия на МИГ Аврен-Варна	102	55	47	282	163	119	-180	-108	-72
2019									
Общо за страната	61538	31515	30023	108083	56118	51965	-46545	-24603	-21942
Област Варна	4284	2200	2084	5990	3165	2825	-1706	-965	-741
Община Аврен	66	28	38	165	83	82	-99	-55	-44
Селата на община Варна без с. Каменар	62	23	39	98	49	49	-36	-26	-10
Територия на МИГ Аврен-Варна	128	51	77	263	132	131	-135	-81	-54
2020									
Общо за страната	59086	30372	28714	124735	65950	58785	-65649	-35578	-30071
Област Варна	4219	2167	2052	6930	3636	3294	-2711	-1469	-1242
Община Аврен	82	46	36	204	127	77	-122	-81	-41
Селата на община Варна без с. Каменар	39	15	24	103	52	51	-64	-37	-27
Територия на МИГ Аврен-Варна	121	61	60	307	179	128	-186	-118	-68
2021									
Общо за страната	58678	30073	28605	148995	77299	71696	-90317	-47226	-43091
Област Варна	4184	2153	2031	8506	4374	4132	-4322	-2221	-2101
Община Аврен	73	38	35	251	140	111	-178	-102	-76
Селата на община Варна без с. Каменар	39	17	22	140	78	62	-101	-61	-40
Територия на МИГ Аврен-Варна	112	55	57	391	218	173	-279	-163	-116
2022									
Общо за страната	56596	28923	27673	118814	61656	57158	-62218	-32733	-29485
Област Варна	3980	2010	1970	6954	3688	3266	-2974	-1678	-1296
Община Аврен	73	29	44	192	107	85	-119	-78	-41
Селата на община Варна без с. Каменар	50	20	30	117	76	41	-67	-56	-11

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Територия на МИГ Аврен- Варна	123	49	74	309	183	126	-186	-134	-52
-------------------------------------	-----	----	----	-----	-----	-----	------	------	-----

Източник: НСИ

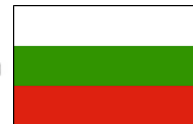
Механичният прираст на територията на МИГ Аврен-Варна през изследвания период е положителна величина. Показателят е по-добър в сравнение с областта и страната. Този резултат се дължи преди всичко на някои от населени места в близост до гр. Варна и в източната част на територията (близост до морето).

Таблица 30 Механично движение на населението към 31.12. по пол (бр.)

	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2018									
Общо за страната	139369	62205	77164	143035	64690	78345	-3666	-2485	-1181
Област Варна	9780	4462	5318	8722	4113	4609	1058	349	709
Община Аврен	263	125	138	322	158	164	-59	-33	-26
Селата на община Варна без с. Каменар	170	79	91	151	65	86	19	14	5
Територия на МИГ Аврен- Варна	433	204	229	473	223	250	-40	-19	-21
2019									
Общо за страната	166108	77595	88513	168120	79047	89073	-2012	-1452	-560
Област Варна	10671	5043	5628	10332	4980	5352	339	63	276
Община Аврен	386	183	203	367	172	195	19	11	8
Селата на община Варна без с. Каменар	222	110	112	154	75	79	68	35	33
Територия на МИГ Аврен- Варна	608	293	315	521	247	274	87	46	41
2020									
Общо за страната	234606	116482	118124	203891	100835	103056	30715	15647	15068
Област Варна	16496	8158	8338	13546	6776	6770	2950	1382	1568
Община Аврен	1175	607	568	306	145	161	869	462	407

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Селата на община Варна без с. Каменар	338	158	180	177	79	98	161	79	82
Територия на МИГ Аврен-Варна	1513	765	748	483	224	259	1030	541	489
2021									
Общо за страната	167423	79563	87860	154717	70741	83976	12706	8822	3884
Област Варна	11538	5553	5985	8726	3967	4759	2812	1586	1226
Община Аврен	353	163	190	340	145	195	13	18	-5
Селата на община Варна без с. Каменар	207	110	97	161	75	86	46	35	11
Територия на МИГ Аврен-Варна	560	273	287	501	220	281	59	53	6
2022									
Общо за страната	143539	68372	75167	116095	54317	61778	27444	14055	13389
Област Варна	10377	5054	5323	7759	4216	3543	2618	838	1780
Община Аврен	320	157	163	271	127	144	49	30	19
Селата на община Варна без с. Каменар	141	70	71	155	81	74	-14	-11	-3
Територия на МИГ Аврен-Варна	461	227	234	426	208	218	35	19	16

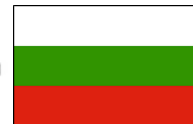
Източник: НСИ

1.4. Възрастова структура

Като възрастова структура населението на територията на МИГ Аврен-Варна е с по-нисък относителен дял хората до 35 г., относително равновесие в границите 35-64 г. и по-висок дял на възрастните хора (над 65 г.) в сравнение с областта, региона и страната. Тенденцията е към продължаващо влошаване на възрастовата структура.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104
„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

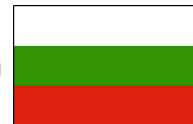
Таблица 31 Брой на население по възрастов признак на територията на МИГ Аврен-Варна

	2011				2021			
	0-14	15-34	35-64	65+	0-14	15-35	35-64	65+
Общо за страната	975272	1891425	3136476	1361397	917722	1257380	2812020	1532667
Североизточен	135791	254510	411492	164304	116627	159659	361927	193740
Област Варна	67263	133633	198027	76151	63972	88440	187253	92533
Територията на МИГ	2199	3376	6042	3185	1979	2574	6410	3857
с. Аврен	77	127	278	230	68	92	268	247
с. Бенковски	78	117	229	109	65	82	278	169
с. Близнаци	76	129	337	226	87	110	399	317
с. Болярци	21	31	65	40	10	29	66	40
с. Добри дол	0	0	7	10	1	1	11	20
с. Дъбравино	300	425	497	182	246	265	451	204
с. Здравец	16	32	126	137	37	42	205	189
с. Казашка река	56	63	80	31	20	38	57	44
с. Китка	23	32	81	102	21	34	98	101
с. Круша	2	5	27	29	2	3	21	39
с. Приселци	182	232	490	271	180	249	631	333
с. Равна гора	16	22	67	63	21	22	74	73
с. Садово	57	64	107	97	52	49	109	84
с. Синдел	242	304	370	138	169	165	289	157
с. Тръстиково	98	137	234	133	83	95	204	152
с. Царевци	108	154	249	171	70	81	233	167
с. Юнак	17	23	45	38	10	13	36	19
с. Звездица	154	277	529	228	173	213	622	294
с. Казашко	39	71	165	59	36	61	154	67
с. Константиново	213	327	668	362	192	291	772	486
с. Тополи	424	804	1391	529	436	636	1432	655

Източник: Преброяване 2011 и 2021 г.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

1.5. Етническа структура

Етническата структура показва, че основната част (79,06%) от населението на територията на МИГ Аврен-Варна се самоопределя като българи. От всички лица изявили желание да обявят доброволно етническата си принадлежност 5,75% се самоопределят като турци, а 2,63% като роми. Пренебрежимо малък е броят на лицата, самоопределили се от друга етническа принадлежност.

Таблица 32 Население според Преброяване 2021 (към 7.09.2021 г.) по етническа принадлежност

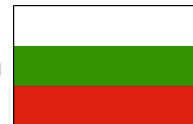
	Община Аврен	Селата на община Варна без с. Каменар	Територия на МИГ Аврен- Варна	% от територията на МИГ Аврен- Варна
Българска	5596	6121	11717	79,06
Турска	770	81	851	5,74
Ромска	368	22	390	2,63
Друга	286	70	356	2,40
Не мога да определя	98	6	104	0,70
Не желая да отговоря	775	30	805	5,43
Непоказана	404	193	597	4,03

Източник: НСИ

Лица с различна от българската етническа принадлежност живеят най-вече на територията на община Аврен. Турската етническа общност е представена в с. Дъбравино, Болярци и Бенковски. Ромската общност населява основно селата Синдел, Царевци и Бенковски.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

1.6. Роми и население, живеещо в сходна на ромите ситуация

На територията е разписан *План за действие в изпълнение на областната Стратегия за равенство, приобщаване и участие на ромите*. Планът прилага целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение и не изключва предоставянето на подкрепа и за лица от други етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация.

Основните проблеми за преодоляване в сферата на образованието са свързани с недоброто владение на български език от децата, за който той не е майчин и съответно необходимостта от допълнително обучение; предотвратяване на отпадане или не посещаването на училище заради ранни бракове, полагане на труд за семейството, бедност и невъзможност да се осигурят средства за дрехи и учебници, ниско образование на родителите, поради което повишият образователен статус не е ценност и др.

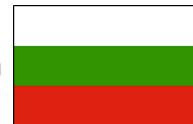
Здравеопазването в ромската общност е комплексен проблем. Наблюдават се следните тенденции: бременните жени се картотекират непосредствено преди раждане, същите не посещават редовно женска консултация, като цяло бременностите са много ранни. Част от населението на етническите групи е неосигурено или с прекъснати здравноосигурителни права. Липсват навици за профилактични прегледи при лекар и стоматолог.

Сред ромската общност има и висока безработица, поради ниското образование или липсата на такова. Голяма част от ромите работят без договор, вкл. сезонно и в чужбина, или разчитат предимно на социални помощи за издръжка на семействата. В бюрата по труда търсещите активно работа роми са малко, но са значителна част от неактивното население. Липсата на трудови навици и безработицата са сред основните причини за бедността и социалното изключване.

Ромското и малцинственото население на община Аврен е съсредоточено предимно в населените места Дъбравино, Синдел, Царевци, Тръстиково. Ромите живеят в паянтови

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

пренаселени жилища с три и повече лица в стая и при изключително лоши хигиенни условия, които създават риск от заболявания. В село Синдел и село Дъбравино има обособени ромски махали – гета, които още повече капсулират и изолират ромите, децата живеят по модела на родителите си и не могат да се интегрират успешно в общността.

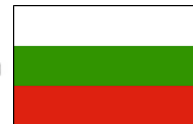
С цел преодоляване на образователните проблеми, всички дейности на мярката на Програма Образование могат да бъдат включени в СВОМР. В РЧР също има мярка, насочена към намаляване на безработицата и активиране на безработните роми. Културните институции в лицето на читалищата се стремят да привличат към дейностите си децата и учениците от етническите групи. В читалищата са сформирани самодейни певчески и танцови състави, като над 80% от участниците са от етнически произход, като тези групи могат да бъдат включени по подходящ начин и в собствена мярка за културната идентичност на МИГ.

1.7. Образователна структура

Над 66 % от населението на територията на МИГ Аврен-Варна е с висше и средно образование, като по-голям е процентът на висшистите и средните в селата на община Варна, за сметка на същите в община Аврен. Тази стойност е сравнително ниска спрямо област Варна, но е съпоставима с показателите на другите общини от областта. Прави впечатление сериозното нарастване на населението с висше образование между 2011 и 2021 г., но и сравнително големия брой лица с ниско образование – основно, начално и по-ниско, което говори за липса на професионална квалификация сред втората група, респективно, малко възможности за намиране на работа.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 33 Население на 7 и повече навършени години според Преброяване 2021 (към 7.09.2021 г.) по степен на завършено образование

	Община Аврен	Селата на община Варна без с. Каменар	Територия на МИГ Аврен- Варна	% от територията на МИГ Аврен-Варна
Висше образование	1234	1304	2538	18,16
Средно образование	3376	3453	6829	48,86
Основно образование	1961	943	2904	20,78
Начално и по-ниско образование	1246	455	1701	12,17
Дете до 7 години вкл., което още не посещава училище	2	2	4	0,03

Източник: Преброяване 2021 г.

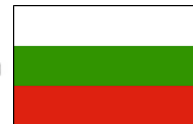
2. Работна сила и пазар на труда

2.1. Заетост

Основната част от заетите и наетите лица в нефинансовите предприятия на територията на МИГ Аврен-Варна се осигурява от сектор услуги – 66,9% от заетите и 56% от наетите, като прави впечатление по-малкият брой наети, което означава, че повечето предприятия са от типа микро- и със само осигуряващи се лица, без персонал – т.е. малък местен бизнес. Най-много заети има в търговията – 166 души, следвана от транспорта – 152-ма души. В сектора на туризма заетостта след затварянето на СОК Камчия е много ниска – едва 77 души или 9,2% от заетостта. Втори по заетост е секторът на селското стопанство, съответно с дялове от 25,1% от заетите и 26,3% от наетите. Преработващата промишленост осигурява 7,6% заети и 8,9% наети от всички заети и наети по трудов договор лица.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Като цяло, заетостта и в двете общини на МИГ спада спрямо началото на периода през 2019 г., като в община Аврен тенденцията към намаление продължава и след възстановяването от кризата, докато в община Варна тенденцията е към увеличаване на работните места.

Таблица 34 Брой заети и наети в община Аврен

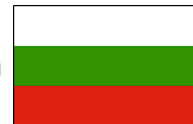
	2019	2020	2021	2022	2023
Заети в нефинансовите предприятия	1057	802	808	891	828
Наети в нефинансовите предприятия	790	563	560	587	525
Наети, вкл. в общественния сектор	1331	1110	1076	1113	1079
% в общественния сектор от всички	37	46	44,3	43,7	47,5

Източник НСИ, ТСБ Варна

Както се вижда от данните, през 2020 г. има рязко свиване на заетостта, най-вече поради затварянето на туристическите предприятия по време на пандемията. През следващите две години се наблюдава известен ръст, особено през 2022 г., а след това отново – намаляване. По принцип, през 2022 г. заетостта в страната достига рекордни нива, а безработицата – своя минимум, но очевидно потенциалът за нови работни места е изчерпан поради различни структурни проблеми на работната сила. От една страна, работодателите се оплакват, че не могат да си намерят кадри, а от друга има общини, в които безработицата се расте и е доста над средната. Причините са на първо място в увеличените разходи на труд – по-високите заплати и осигуровки принуждават работодателите да съкращават работници, но на второ място е липсата на адекватни умения у работната сила. Търсенето не отговаря на предлагането, ниската степен на образование става все по-голяма пречка, модернизацията и иновациите изискват повече дигитална грамотност, каквато населението в по-малките земеделски общини няма. За по-нататъшно разширяване на заетостта е необходимо сериозно реструктуриране на работната сила - преквалификация на възрастните, ограмотяване и усвояване на фундаментални умения в някои етнически групи, които формират основно групата на трайно безработните, повишаване на образователните

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

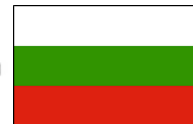
резултати и на учениците и студентите, които навлизат на пазара на труда, промени в професионалното образование.

Друго, което прави впечатление за територията на МИГ е повишаването на дела на наетите в общественния сектор, което също е типично за по-малките общини. Увеличаването на работещите в бюджетния сектор е дългосрочна тенденция в цялата страна, която е обяснима по време на пандемията, но и след това се запазва трайно. Все повече хора предпочитат „държавната“ работа, която е по-сигурна, а в последните години е и с по-високи възнаграждения. В 42 общини публичният сектор осигурява над 50% от работните места, а само в 29 общини наетите в този сектор са под 20%. В големите градове, където има и повече администрация и публични услуги делът се колебае около 18%, а с нисък дял на наетите в публичния сектор са най-вече малки общини с много силно развита индустрия (предимно добивна и енергетика). В община Аврен също се наблюдава увеличение на дела на наетите в бюджетния сектор, който от 37% в началото на периода през 2019 г. достига до 47,6% през 2023 г. Като брой обаче, наетите в сектора също намаляват.

В община Варна заетите и наетите нарастват след 2020 г., но броят им не достига нивата на заетостта от 2019 г. Причините са същите – силно възстановяване на туристическия сектор, но намалени обеми на работа в селското стопанство и промишлеността и оттам по-малко наемни работници, макар и с по-високи възнаграждения. Тъй като селата на МИГ от община Варна са близо до областния и общински център, проблемът със заетостта тук е много по-малък. Делът на общественния сектор се запазва почти постоянен и е двойно по-нисък в сравнение с този в община Аврен.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Таблица 35 Брой заети и наети в община Варна

	2019	2020	2021	2022	2023
Заети в нефинансовите предприятия	130 586	119 442	122 366	123 732	126 369
Наети в нефинансовите предприятия	107 068	96 197	98 756	99 534	101 318
Наети, вкл. в общественния сектор	128 692	117 589	121 060	123 540	126 113
% в общественния сектор от всички	20,6	22,9	22,4	21,9	21,7

Източник НСИ, ТСБ Варна

2.2. Безработица

По данни на Бюро по труда – гр. Долни Чифлик, регистрираните безработни лица на територията на Община Аврен към 30.06.2022 г. са 228 бр.

Почти 2/3 от безработните лица са жени – 144 (63.16%), безработните мъже са 84 (36.84%).

Най-голям относителен дял сред регистрирани безработни лица са хора над 55 г. (30.7%).

Безработните младежи са най-малък брой – 26 (11.45%).

По населени места най-много безработни лица се регистрирани в селата Синдел (60 – 26.32%) и Дъбравино (52 – 22.81%).

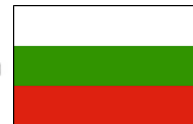
Сред безработните лица 5 са майки с деца до 5 г. възраст и 10 – роми.

Продължително безработните лица са 58, като най-голям дял от тях са в с. Синдел – 31 бр. (53.45%).

Положителна е тенденцията, която показва намаляване в средногодишния брой на безработните лица на територията на община Аврен (2021 г. – 333 бр., 2022 г. – 265 бр.), както и равнището на безработицата (2021 г. – 10.37%, 2022 г. – 8.8%). Въпреки това равнището на безработицата остава високо в сравнение с другите общини на територията на област Варна.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

По данни на Бюро по труда – гр. Варна, равнището на регистрираната безработица на територията на общината е 1.89%. Бюрото по труда не води административна статистика по населени места.

Броят на регистрираните безработни лица в селата на община Варна, които са част от територията на МИГ Аврен – Варна, е нисък – с. Звездица (10), с. Константиново (10), с. Тополи (36), с. Казашко (4). При тях близостта на общинския и областен център Варна оказва положително влияние върху възможността за намиране на работа. Нито едно от лицата от горепосочените села не се е самоопределило като ром или друга етническа група различна от българска.

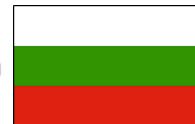
2.3. Заплати и доходи

За целия наблюдаван период заплатите в двете общини на МИГ се увеличават, особено през последните две години. Нивото на заплатите и доходите от една страна е белег за състоянието на предприятията, но от друга – за потенциала на пазара на труда. Ниското заплащане обикновено е свързано с по-ниска конкурентоспособност на предприятията, но и със състоянието на работната сила – за неквалифициран труд се взимат по-малко пари. От данните се вижда, че заплатите и в двете общини на МИГ растат бавно, както е в цялата държава до 2021 г. След това, порази административното увеличение на МРЗ, осигуровките и заплатите на бюджетния сектор, ръстът на заплатите се забързва.

Най-голямо увеличение на заплатите в община Аврен се наблюдава именно през 2021 г., когато повишението е с 11,1% и когато започват да се вдигат бюджетните заплати. След това ръстът се запазва, но с по-бавни темпове. Трябва да се отбележи, че последните три години са период на висока инфлация и повишаване разходите на домакинствата. Съответно повишаването на заплатите догонва разходите и е повече номинално, но не реално по покупателна способност. За първи път през 2023 г. на национално ниво повишението на средната брутна месечна заплата с 15,3% изпреварва инфлационния

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

индекс, който официално е 9,5%. В община Аврен повишението е точно около стойността на инфлацията. През целия наблюдаван период заплатите в общината са значително по-ниски от средната за страната и тази за област Варна.

Повишението на заплатите на територията на община Варна е близо по дял до това в Аврен през 2021 г., но в следващите години тръгва доста по-бързо, като за 2023 г. е с 16,2%, почти двойно над инфлацията. Причината е, че в общината има повече предприятия и развит бизнес, който може да си позволи да плаща високи възнаграждения, докато в община Аврен увеличението се дължи предимно на заплатите в общественния сектор.

Таблица 36 Заплати на територията на МИГ Аврен-Варна

Средна заплата в лв.	2019	2020	2021	2022	2023
България	1267	1391	1561	1770	2040
Област Варна	1190	1275	1433	1621	1882
Община Аврен	1003	1030	1144	1237	1356
Повишение спрямо предишната г.	-	2,7	11,1	8,1	9,6
Частен/обществен сектор %	95,4	84,4	82,8	90,2	70,9
Община Варна	1194	1275	1443	1642	1908
Повишение спрямо предишната г.	-	6,8	13,2	13,8	16,2
Частен/обществен сектор %	81,9	82,2	78,7	82	81,5

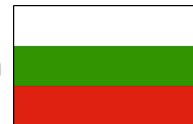
Източник НСИ, 2024 г.

През 2023 г. общественият сектор в община Аврен плаща средна месечна заплата от 1599 лв., а в частния сектор средната заплата е 1 134 лв., т.е. разликата е около 400 лева. В община Варна бюджетната средна заплата е 2231 лв., а в частния сектор е 1817 лв., т.е. разликите са подобни. Съществено обаче е това, че в община Варна, както вече стана дума, в общественния сектор за заети много по-малки дялове от работещите.

Данните на националната статистика показват, че през 2023 г. ръстът на средната заплата в общественния сектор продължава да изпреварва този в частния и на национално ниво. На годишна база средната месечна работна заплата през 2023 г. в общественния сектор нараства

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

с 14%, а в частния - с 12,7%. Средно за страната в общественния сектор (бюджетните заплати) плащат повече с около 200 лева в сравнение с частния, като по места разликите са много по-големи, както е и на територията на МИГ. При заплатите в частния сектор има чувствително разслоение на общинско ниво - с под 1 000 лева средно брутно месечно са 150 общини. При „държавните“ заплати се наблюдават относително по-малки разлики между отделните части на страната, като с под 1 000 лева месечно са едва 11 общини. Причина за това е централизираното определяне на равнището на възнагражденията в значителна част от публичната сфера (учители, лекари, полиция, правосъдна система, администрация), което в общия случай не отчита регионалните различия в икономическото развитие и състоянието на пазара на труда.

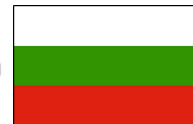
И през 2023 г. единствено в София средната заплата в частния сектор изпреварва тази в държавния. Във всички останали общини частните компании не могат да догонят държавните служители, чиито заплати бележат внушителен ръст. За двете общини на МИГ този процес е валиден и преди кризата с пандемията, но разликите са много по-малки. В община Аврен заплатите в частния сектор през 2019 г. са 95,4% спрямо бюджетните, т.е. почти изравнени, но през 2023 г. частните заплати вече са 70,9% от държавните. В община Варна съотношението частен-обществен сектор се запазва в рамките на малко над 80% за целия период, но все пак в град Варна е съсредоточена и по-голямата част от администрацията и обществените служби, но има и повече действащ и работещ бизнес. Средната заплата в Аврен е близка до тази в останалите общини на областта, с изключение на общините Варна, Девня и Белослав, където заплатите са чувствително по-високи заради работещата промишленост.

3. Изводи за социалното развитие на територията

Населението на територията е със сравнително стабилен брой, като в последните години се наблюдава положителен механичен прираст, особено в населените места близки до областния център Варна и в курортните зони. Същевременно има села с намаляващо

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

население и заплашени от обезлюдяване – 3 от населените места вече са с под 100 души население.

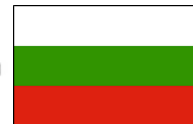
Налице е тенденцията към застаряване на населението, намаляване на децата и хората в активна възраст и увеличаване на възрастовата група 65+. Това е предпоставка за влошаване ситуацията на трудовия пазар, но и за прекомерно натоварване на социалните системи. Въпреки повишаването на пенсионната възраст, това са тенденции в цялата страна, но съчетани с по-високата безработица и миграцията на млади хора, създават много сериозни проблеми за по-малките общини, за преодоляването на които е необходимо да се вземат сериозни мерки.

Населението на територията на МИГ Аврен-Варна е етнически разнообразно. Лица с различна от българската етническа принадлежност живеят най-вече на територията на община Аврен. Турската етническа общност е представена в с. Дъбравино, Болярци и Бенковски. Ромската общност населява основно селата Синдел, Царевци и Бенковски. Проблемите на ромската общност и на уязвимите групи, живеещи в сходна на ромите ситуация са в сферата на образованието и безработицата и могат да бъдат подпомогнати чрез включване на мерки в СВОМР от съответните програми – Образование и РЧР.

Част от населението на МИГ, на територията на община Аврен е с нисък образователен статус – хората с основно и по-ниско образование са 41%, при средно за страната 10,9%, неграмотните във възрастовата група 25-64 г. са 3,03%, при средно за страната 1,3%. Ниската степен на образование е основна причина за безработицата и проблем за работодателите да си намерят квалифицирана работна ръка. Необходими са мерки за повишаване на образователното ниво, придобиване на знания и създаване на подходящи умения съобразно специфичното търсене на местния трудов пазар и нуждите на работодателите от работна сила с определени характеристики.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

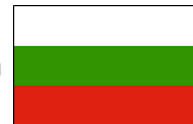
Заетостта на територията на МИГ Аврен-Варна е на сравнително ниско ниво, особено в община Аврен. Основният дял на заетите е в сферата на услугите и селското стопанство, където в повечето случаи става дума за самонаети – местен малък бизнес. Наетите на трудов договор са по-малко поради липсата на по-големи предприятия, което е причина за трудова миграция или постоянна към големите градове. Делът на наетите в общественния сектор се повишава непрекъснато. Подходящи са мерки за насърчаване на самостоятелната заетост и социалната икономика, както и за повишаване на предприемаческата активност.

Безработицата в община Аврен е доста по-висока от средната за страната – 9% за 2023 г., при 4,7% за страната. Необходими са мерки за подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа (младежи, дългосрочно безработни и групи в неравностойно положение на пазара на труда, неактивните лица и др.), както и мерки за интеграцията на маргинализираните групи като ромите; въвеждане на мерки за учене през целия живот за всички възрастови групи; насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените; въвеждане на подходи и механизми за осигуряване на условия за придобиване на нови умения и квалификация от трайно безработни и неактивни хора с ниско образование, както и на възраст над 45 г. и др.

Създаването на нови работни места е задължителен индикатор към почти всички мерки в СВОМР. За решаването на специфични проблеми на етническите малцинства, както и за преодоляване на безработицата е подходящо включване на допълнително финансиране по Програма Образование и РЧР в Стратегията.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

Европа инвестира в селските райони

III. ОСНОВНИ УСЛУГИ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ АВРЕН-ВАРНА

1. Състояние на здравните услуги

Здравните грижи на територията на МИГ Аврен-Варна се свеждат до първичната доболнична помощ, общата стоматология и консултациите с общопрактикуващи лекари. Упоменатите услуги се извършват от частни практики, находящи се в отделни населени места. Първичната извън болнична медицинска помощ на територията на МИГ е предоставяна от 9 броя практики на общо практикуващи лекари, които покриват някои от населените места. Регистрирани на територията на МИГ са само 3-ма общопрактикуващи лекари – в с. Приселци, с. Тополи и с. Константиново, останалите са с регистрация в други общини. Обслужваните населени места са с. Приселци, с. Близнаци, с. Дъбравино, с. Тръстиково, с. Царевци, с. Синдел и с. Бенковски – т.е. по-малко от половината.

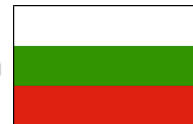
Таблица 37 Регистрирани лекарски практики на територията на МИГ

Фирма	Регистрация	Обслужва
АГППМП РАИА ООД	Долни чифлик	С. Гроздьово, гр. Варна, с. Страшимирово, гр. Белослав, с. Дъбравино, с. Тръстиково
АИППМП - СЕТИ 62 д-р Светла Василева ЕООД	Варна	Варна, с. Синдел
Д-р Р. Дишева АИППМП ЕООД	Варна	Варна, с. Царевци
ЕТ Д-р Тенев АИППМП Радостин Тенев	с. Приселци	с. Приселци, с. Близнаци
ЕТ Йорданка Цолова АИППМП	Варна	Варна, с. Бенковски
АИППМП - Макси 2010 ЕООД	Аксаково	Варна, с. Любен Каравелово, с. Тополи
АИППМП Д-р Янка Карова	Варна	Варна, с. Тополи
АИППМП ОМ Д-р Грациела Височкова-Колева ЕООД	с. Константиново	с. Константиново
Д-р Илиан Найденов АИППМП ЕООД	с. Тополи	с. Тополи

Източник Регистър на НЗОК, 2025 г.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

На територията на МИГ функционират общо 8 кабинета със общопрактикуващи лекари по дентална медицина в населените места: с. Царевци, с. Тръстиково, с. Синдел, с. Аврен, с. Бенковски, с. Приселци, с. Дъбравино, с. Близнаци, като регистриран на територията е само един кабинет в с. Тръстиково, всички останали са от други общини.

Таблица 38 Регистрирани зъболекарски практики на територията на МИГ

Фирма	Регистрация	Обслужва
АГППМПДМ ДЕСИТА ООД	Варна	Варна, с. Константиново
АИППДП Д-р Пенка Лачева ЕООД	Варна	Варна, с. Дъбравино
АИППМПДМ д-р Георги Влаев ЕООД	Варна	Варна, с. Аврен
АНА ДЕНТ АГППМПДМ ООД	Варна	Варна, Девня, с. Приселци
АПДП ИП Д-р Албена Симеонова ЕООД	Варна	Варна, с. Царевци
АИППДП - д-р Димитричка Борисова ЕООД	Каварна	Каварна, Белослав, с. Близнаци
АИППДП - д-р Радка Янкова ЕООД	Белослав	Белослав, с. Царевци
АИППДМ д-р Димитър Рангелов ЕООД	Тръстиково	с. Тръстиково

Източник Регистър на НЗОК, 2025 г.

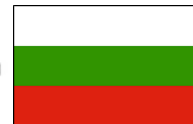
Аптека има само в с. Приселци. Населението, което се пада на един лекар в община Аврен е 8 188 души, при средно за страната 215 души на лекар. Населението на една аптека е 8 256 души, при средно 1 988 души за страната.

Болничната помощ и спешната медицинска помощ на територията на МИГ Аврен-Варна се извършват изцяло от здравните заведения, намиращи се в областния център – гр. Варна. Варна играе ролята на здравен хъб за целия Североизточен регион на страната като това е градът с най-голямата концентрация на Специализирани болници за активно лечение в Северна България.

Анализът на здравни услуги за територията на МИГ установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в осигуреността с лекари, лекари по дентална медицина и аптеки. Допълнителен проблем е отдалечеността на отделни селища от мястото на предлагане на съответната медицинска помощ (първична, специализирана, болнична, спешна и неотложна), както и остарялото оборудване на част от здравните услуги

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

и липсата на нова, по-модерна медицинска техника. Нуждите от здравните услуги могат да се сведат и до инвестиране в мобилни здравни услуги максимално близки до здравните нужди на населението.

2. Състояние на образователните услуги

Степента на завършено образование е необходимо условие за осигуряване за заетост на жителите, за получаване на по-високи доходи, за постигане на по-добро качество и стандарт на живота на населението, а в териториален аспект и за намаляване на риска от бедност и социална изолация.

2.1. Предучилищно образование

На територията на МИГ Аврен-Варна структурите на предучилищното образование са добре развити. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места е добра. Наблюдава се тенденция на намаляване броя на детските градини и респективно на броя на децата. Това е резултат от неблагоприятната тенденция в раждаемостта пред последните 10 години.

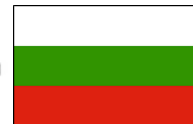
На територията на МИГ действат общо 5 ДГ и 6 филиала. С Решения на Общински съвет – Аврен са закрити филиала в с. Казашка река (в сила от 01.01.2019 г.) и филиала в с. Тръстиково (в сила от 15.09.2020 г.) поради намаляване броя на децата.

Таблица 39 Детски градини на територията МИГ Аврен-Варна

№	Наименование на детската градина	Филиали на детската градина	Филиали по населени места
1	Детска градина "Пролет"	"Синчец" "Щастливо детство"	с. Синдел с. Царевци
2	Детска градина "Щурче"	"Морско конче" "Щастливо детство" "Радост" "Детелина"	с. Близнаци с. Бенковски с. Аврен с. Садово
3	Детска градина №48 „Ран Босилек“	-	с. Тополи

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

4	Детска градина №50 „Зорница“	-	с. Звездица
5	Детска градина №51 „Ран Босилек“	-	с. Константиново

Източник: общински документи

2.2. Училищно образование

Общинската политика има задачата да решава проблемите, свързани с обхвата на всички деца в образователната система, посещението в училище и повишаване качеството на образованието, с цел достигане на високо образователно ниво.

На територията на МИГ Аврен-Варна функционират 7 основни и 2 средни училища.

Таблица 40 Училища на територията МИГ Аврен-Варна

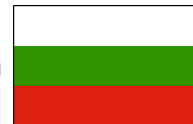
№	Наименование на училището	Населено място
1	ОУ "Христо Ботев"	с. Аврен
2	ОУ "Св. Климент Охридски"	с. Дъбравино
3	ОУ "Д-р Петър Берон"	с. Приселци
4	ОУ "Св. Св. Кирил и Методий"	с. Тръстиково
5	ОУ "Д-р Петър Берон"	с. Царевци
6	СУ "Св. Св. Кирил и Методий"	с. Синдел
7	ЧСУ "Юрий Гагарин"	КК Камчия
8	ОУ „Св. Климент Охридски“	с. Константиново
9	ОУ „Христо Смирненски“	с. Тополи

Източник: общински документи

Мрежата от училища на територията на МИГ Аврен-Варна не е променяна през последните години. За сметка на това се наблюдава съществен спад в броя на учениците, особено след 2016г., което е резултат от продължаващото неблагоприятно демографско развитие и свързаният с това спад в контингентите от лица в училищна възраст. Тревожно е намалението на учениците в горните класове на обучение.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Намаляването на децата в целодневните детски градини и училища е свързан и с честите вътрешни и външни миграционни процеси – пътувания на семействата с цел търсене на сезонна работа в страната и чужбина, както и с незаинтересоваността на родителите, най-често от малцинствен произход, неосъзнатата от тях нужда от огромотяване на децата, недобро икономическо състояние на семействата.

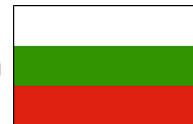
Общинската политика е насочена към създаване на благоприятни условия за осигуряване на достъп до образование. За целта общините са осигурили организацията и транспорта на всички деца учащи в общинските училища на територията на МИГ Аврен-Варна.

Съгласно нормативната уредба, институциите в системата на предучилищното и училищното образование предоставят условия за равен достъп до образование за децата и учениците чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали и методики.

На територията на МИГ Аврен-Варна постепенно се извършва модернизиране на образователната материално-техническа база. Предвид възрастта и състоянието на образователния сграден фонд се правят ежегодни инвестиции с цел привеждането им към всички изисквания за достъпна архитектурна и подкрепяща среда. В по-голяма част от общинските образователни институции е осигурена подкрепяща среда по следните направления: достъпна архитектурна среда; специализирана подкрепяща среда в това число кабинети; достъпност до видове средства за информация и комуникация (компютри, интернет и др.); достъпност до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение; достъпност до познавателни книжки, учебници и учебни комплекти; специализирано оборудване; методики; дидактични материали.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Сградите на образователните институции се нуждаят от прилагане на мерки за енергийна ефективност с цел осигуряване на по-добри условия за провеждане на учебен процес, намаляване на разходите за електроенергия и гориво, както и опазване на околната среда.

Недостатъчно са застъпени дейностите, насочени подобряване на условията за достъп до образование, трайното оставане в образование на децата и учениците (основно уязвими групи), създаване на приобщаваща образователна среда и премахването на бариерите, които могат да възпрепятстват ученето и участието на всяко едно дете, в т.ч. повишаване на уменията на децата и учениците за обучение и общуване в мултикултурна среда, повишаване на капацитета и квалификацията на педагогическите специалисти и непедagogическия персонал, насърчаване създаването на училищни общности, подкрепа за интензивна работа с родители, подкрепа за ангажиране на местната общност и др.

3. Състояние на социалните услуги

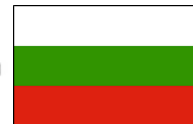
Ключова роля за подобряване качеството на живот на уязвимите групи в обществото имат социалните услуги. Тази форма на подкрепа подпомага и разширява възможността на лицата да водят самостоятелен начин на живот и са насочени към подкрепа на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневните им дейности. Те се предоставят съобразно желанието и личния избор на лицата, които се нуждаят от тях. Приоритет в развитието се отдава на социалните услуги, предоставяни в домашна среда, почасови и дневни.

Социалните услуги са: услуги, предоставяни в общността и услуги, предоставяни от институции.

Дейности по социално подпомагане се на територията на община Аврен се осъществяват чрез Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Долни чифлик с филиал в с. Аврен, а на територията на община Варна от Дирекция „Социално подпомагане“ – Варна.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Община Аврен и Община Варна са доставчик на общодостъпни и специализирани социални услуги, насочени към деца и семейства, възрастни хора и лица с увреждания. Съгласно действащото законодателство, в съответствие с чл.19, ал.1 от Закона за социално подпомагане и чл. 36а от Правилника за прилагане на ЗСП, местните администрации са приели Общински стратегии за развитие на социалните услуги. Изпълнението на Стратегиите е свързано с изготвяне ежегодни годишни планове за развитие на социалните услуги в изпълнение на чл. 36б, ал. 4 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане.

Общинските администрации са проактивни за разкриване на нови социални услуги в общността, реализиране на проекти и програми за развитието им, като непрекъснато разширяват социалната инфраструктура, спектъра на предоставяните социални услуги и тяхното качество.

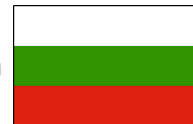
Социалните политики и услуги на територията на МИГ Аврен-Варна са в съответствие с действащото европейско и национално законодателство в сферата на социалните услуги, здравеопазването, заетостта, интеграцията на хората с увреждания и защитата от дискриминация. Обхватът и спецификата на предоставяния набор от социални услуги, посрещат в голяма степен нуждите от подкрепа на жителите на територията, които са в ситуация на риск и социално изключване.

В дейността на институциите, осъществяващи дейност в сферата на услугите по социално подпомагане на територията на МИГ Аврен-Варна, тежестта е поставена върху превенция на социалното изключване на хората в неравностойно социално положение и на лицата в риск.

На територията на община Аврен липсват специализирани социални институции – домове за възрастни хора, хосписи, домове за деца и др.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

В село Близнаци се реализира услуга от резидентен тип „Защитено жилище за лица с умствена изостаналост“. Тя е държавно делегирана дейност, възложена с договор на Сдружение „Взаимопомощ и социална подкрепа“ гр. Долни Чифлик. Услугата е с капацитет 6 /шест/ места и е позиционирана в с. Близнаци, община Аврен. Потребителите са жени с лека и средна умствена изостаналост. Всички са част от процеса на деинституционализация. Целта на услугата е изграждане на социални умения и компетентности, които да подготвят потребителите за самостоятелно и автономно справяне с живота в общността.

На територията на с. Тополи функционират 3 резидентни социални услуги за деца и младежи:

- Център за настаняване от семеен тип „Тополи А“ за деца с увреждания, с капацитет 14 места, държавно финансиране;
- Център за настаняване от семеен тип „Тополи В“ за деца с увреждания, капацитет 14 места, държавно финансиране;
- Център за настаняване от семеен тип „Тополи С“ за деца с увреждания от аутистичния спектър, капацитет 14 места, местно финансиране.

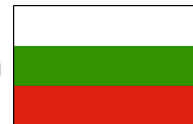
Социалните услуги, които са общинска отговорност включват:

Домашен социален патронаж – представлява комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставката на храна, поддържане на личната хигиена и хигиената на жилищните помещения, обитавани от ползвателя, съдействие за снабдяване с необходимите помощно-технически средства при ползватели с увреждания, битови услуги и др.

Клуб на пенсионера – общо 21 бр. по един във всяко от населените места на територията с основна цел грижа за старите хора за по-добър живот чрез съдействие за поддържане на социални контакти и активно дълголетие. В тези клубове възрастните хора се срещат,

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

общуват, обсъждат свои проблеми, включват се в различни занимания, организират разнообразни творчески и културни прояви и дейности и т.н.

По действащите Оперативни програми на територията на МИГ Аврен-Варна се предлагат социални услуги с определен срок на действие, а именно: личен асистент, социален асистент, домашен помощник, приемна грижа и др.

БЧК периодично подпомага семейства в затруднено материално положение като осигурява обяд от пълноценна и качествена храна на техните деца и доставя продукти на нуждаещи се лица от социално слаби семейства, вкл. като разпределя на продукти от интервенционните запаси на ЕС.

Има необходимост от ремонти и модерно оборудване в част от материалната база на социалните услуги. Приоритетно е създаването на мрежа от социални институции, за социализирането на деца с увреждания и деца с хронични заболявания, възрастни лица с увреждания, младежи, напускащи институции и др. като ЦОП, ЦСРИ, Дневен център, център за специализирана здравно-социална грижа за деца с високо рисково поведение и потребност от здравни грижи, защитено и наблюдавано жилище за младежи напускащи институции и др.;

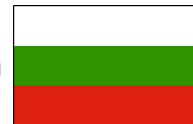
4. Уязвими групи

Според Стратегията за социалните услуги на територията на МИГ Аврен-Варна, Основните фактори, които формират рисковите групи деца, лица, семейства в неравностойно положение и стари хора, нуждаещи се от подкрепа и социални услуги са:

- равнището на бедност и доходите;
- структурата на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства;
- откъснатост от семейната среда и липса на подкрепа от семейството - деца и самотни

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

стари хора;

- увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лицето или на член от семейството;
- ниско образование, липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда;
- социално изключване и принадлежност към уязвими етнически малцинства, които живеят в изолация в обособени квартали и махали;
- местоживееене – отдалеченост и изолираност на населеното място, с нарушени транспортни връзки и комуникация с общинския и областния център;
- възраст – концентрация на пенсионери и стари хора, живеещи в изолираните малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравна грижа и услуги.

Под влиянието на тези фактори се обособяват рисковите групи сред децата и възрастните хора, към които следва да бъде насочена целенасочена помощ и следва да се планират нови социални услуги.

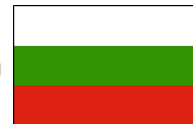
На база на характеристиките по-горе се изведоха следните рисковите групи:

Децата и семейства в риск

В тази група влизат многодетни и семейства с един родител; семейства, в които единия или двамата родители са с увреждания; семейства, в които има родител/и с различни зависимости; бедни семейства; непълнолетни родители и други. Като цяло това е най-голямата рисковата група. Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск ще създаде условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Хора с увреждания (деца и възрастни)

По отношение на хората с увреждания съществуват затруднения, свързани с ограничената достъпна архитектурна среда, която е сериозна пречка за участието им в обществения живот. Наред с нуждата от достъпна среда се очертават потребности, свързани със заетост и доходи, осигуряване на адекватна подкрепа, включително чрез социални услуги. Необходими са целеви мерки за подкрепа на всички хора с ограничени възможности за водене на самостоятелен живот, които да бъдат адаптирани към всеки специфичен случай.

Хора в пенсионна възраст

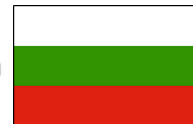
При старите хора в пенсионна възраст с повишен риск са самотните стари хора, които са преобладаващата част от населението. Основната задача е да се допринесе за осигуряването на достоен живот на тези хора, тъй като голяма част от тях живеят сами.

Старите хора със затруднения в самообслужването имащи нужда от услуги и грижа в домашна среда или от резидентна грижа са другите рискови групи, които нарастват през последните години.

Освен чрез социалните услуги, планирани на ниво община, тези уязвими групи могат да бъдат подпомогнати и чрез някои от мерките на СВОМР. По мярката да инвестиции на СПРЗСР е допустимо създаването на социални предприятия, по мярката за неземеделски дейности – създаване на дневни центрове, нови услуги, вкл. и мобилни. Част от мерките на РЧР също са насочени към социалните предприятия и подпомагане на възрастните и хората с увреждания.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

5. Състояние на дейностите и услугите в областта на младежта и спорта

Целта на физическото възпитание и спорта е подобряване на здравето и физическата активност на нацията чрез системни занимания с физически упражнения и спорт от всички възрасти. Физическото възпитание и спортът осъществяват образователни, здравни, социални, културни и възстановителни функции.

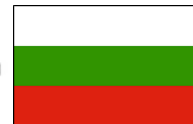
Създаването на необходимите условия за системно практикуване на физически упражнения и спорт, както и за издигане на спортния престиж на нацията, е приоритетно направление от социалната политика на държавата и общините.

Общините Аврен и Варна насърчават развитието на физическото възпитание и спорта на територията на МИГ, като:

- приемат нормативна уредба, утвърждават и финансират програми за развитието на местната спортна дейност;
- изграждат, поддържат и модернизират спортни обекти - общинска собственост;
- подпомагат дейността на спортните организации, регистрирани като юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, които предоставят безплатни занимания с двигателна активност и спорт на деца, ученици и лица в неравностойно положение, чрез финансиране на техни дейности, програми и ползване на спортни обекти и съоръжения - общинска собственост;
- съдействат за организирането на спортни състезания на територията

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

5.1. Спортни клубове

Спортните клубове на територията на общината са четири.

Таблица 41 Списък на спортните клубове на територията на МИГ Аврен-Варна

№	Наименование	Вид спорт	Населено място
1	Общински футболен клуб - Аврен	футбол	с. Аврен
2	Футболен клуб „Камчийски сокол“	футбол	с. Дъбравино
3	Спортен клуб „Легия“	кик-бокс и муай-тай	с. Тополи
4	Футболен клуб „Тополи“	футбол	с. Тополи

Спортните клубове изпитват затруднения с финансирането на своята дейност и се подпомагат със средства от общинския бюджет.

5.2. Спортни обекти

Спортните обекти, намиращи се на територията на МИГ Аврен-Варна са малко на брой и не покриват всички населени места. Голяма част от функциониращите на територията спортни обекти са общинска собственост.

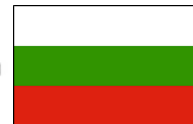
Най-значителните възможности за реализиране на спортни дейности в рамките на община Аврен са налични в СОК Камчия, поради съществуващите и добре поддържани спортни игрища и площадки.

В учебните заведения в община територията на МИГ Аврен-Варна също има налични спортни площадки или салони, които обаче са с режим за ограничено ползване и не са в оптимално физическо състояние.

Ново изградени модерни комбинирани спортни площадки за мини футбол, баскетбол и волейбол има в училищата на териториите на селата Приселци и Дъбравино.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

- Реализиран е и първият етап на проект „Крайезерен парк Казашко“, в който са включени изграждане на детска площадка, зона за спорт на открито, озеленяване. За цялостното реализиране на проекта е необходимо да се реализира етап 2, включващ комбинирано спортно игрище, за което има наличен ПУП и частична проектна готовност.
- Изграждане на физкултурен салон към СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ в с. Синдел, община Аврен“ по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. - 482 787.22 лв.
- „Реконструкция, ремонт и оборудване на спортна площадка в ОУ „Д-р Петър Берон“, с. Приселци, община Аврен“ по подмярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“ от мярка 7 „Основни услуги и обновяване на селата в селските райони“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. - 94 025.79 лв.

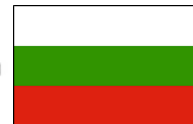
Община Аврен и Община Варна всяка година успешно увеличават броя на спортните мероприятия сред учащите. За това допринася, както увеличаването на бюджета за тези дейности, така и натрупания вече опит сред администрацията.

Една от задачите, които стои пред местната администрация в периода до 2021 - 2027 г. е подобряване на спортната инфраструктура за практикуване на масов спорт, подобряване на физическото здраве на жителите на града и подобряване качеството.

Недостигът на места за спорт на територията е осезаем, възможно е развитието само на ограничен брой физически дейности, поради което нивото на физическата активност на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

населението като цяло остава ниско. Физическото състояние на спортните обекти не е добро. Много малка част от спортните съоръжения са ремонтирани през последните 5 години, а там където са извършени ремонти са в недостатъчен обем за осъществяване на активни и многообразни спортни дейности.

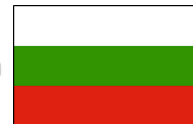
Въпреки значителния ресурс, изразходван през последните десет години за изграждане и рехабилитация на спортна инфраструктура, преобладаващата част от населението вижда ограничения в достъпа му до такава. Част от обектите на образователната инфраструктура не предоставят адекватни условия за провеждане на учебни занятия по физическо възпитание и спорт и изпитват затруднения при реализиране на спортните дейности.

За развитието на добрата двигателна активност сред подрастващите от съществено значение е материално-техническата база по училищата и нуждата от поэтапното ѝ ремонтиране и модернизиране.

Основните задачи, към които следва да се придържа общинската администрация в училищата са: поддържане на стабилни и конструктивни взаимодействия с училищните ръководства на територията на общината, изграждане на система за идентифициране на ученическите интереси и предпочитания към спортни занимания, подобряване на материалната спортна база в училищата, разработване на информационна стратегия за привличане на учениците в предстоящите спортните събития, организирани от общината и въвеждане на иновативни методи в организацията и съдържанието на извънкласната тренировъчна и състезателна дейност за пълноценно използване на свободното време и превенция срещу наркоманията, детската престъпност, насилието и други социални деформации.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

6. Изводи за социалните системи и услуги на територията

Здравното обслужване на населението е ограничено. Липсват достатъчно общопрактикуващи лекари, зъболекари, центрове за доболнична помощ и аптеки. Част от кабинетите на лекарите, които обслужват няколко населени места по график са с остаряло оборудване и се нуждаят от модернизация. Болничното лечение е достъпно в град Варна, който е с много добра осигуреност на лекари, но пътуването дотам представлява проблем за по-бедното население, вкл. уязвимите и малцинствени групи. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус, като това е особено важно за предотвратяване на заболяемостта сред децата.

В общинските документи са предвидени редица мерки за подобряване на здравното обслужване, както и необходимостта от модернизация на материалната база на някои от кабинетите в селата, набавянето на ново оборудване. Лекарските кабинети са допустими бенефициенти по мярката за неземеделски дейности, вкл. и чрез СВОМР.

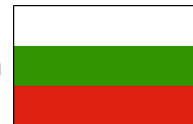
На територията на МИГ образователната система е представена от детски градини и училищно образование, които в достатъчна степен задоволяват нуждите на населението, особено с оглед намаляващата бройка деца. Предимство е близостта на град Варна, в който има много висши учебни заведения, професионални гимназии и училища по изкуствата.

Материалната база на училищата на територията на МИГ се обновява непрекъснато, но все още има необходимост от нейното модернизиране и привеждане в съответствие със съвременните образователни изисквания. Училищата, вкл. прилежащата им спортна инфраструктура и дворни пространства, могат да бъдат ремонтирани по мярката за инвестиции в дребно мащабна инфраструктура на СПРЗСР.

Социалните услуги на територията на МИГ са недостатъчни. Липсват дневни центрове за деца и възрастни, както и за хора с увреждания, хосписи за гледане и лечение на възрастни

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

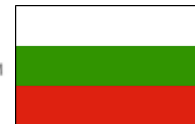
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

хора. Мярката на СПРЗСР за инвестиции в неземеделски дейности допуска откриване на дневни центрове за деца, възрастни или хора с увреждания, предоставяне на мобилни социални услуги от частни предприятия и др. Социални предприятия могат да се откриват и по мярката за инвестиции в материални активи, както и чрез една от мерките на РЧР.

В общинските документи, разработени за социалните услуги са идентифицирани няколко групи уязвими лица. Голяма част от тези групи могат да бъдат подпомогнати и интегрирани с цел предотвратяване на социалното им изключване и чрез някои мерки на СВОМР. За всички групи безработни, вкл. от малцинствата, възрастните хора и хората с увреждания са подходящи мерките на ПРЧР. По мярката за инвестиции в материални активи на СПРЗСР също има възможности за създаване на социално земеделие за хора от уязвимите групи. Мярката за инвестиции в нематериални активи предполага и създаването на социални услуги. За децата, както се каза, подходящи са мерките от Програма Образование, насочени към интеграцията на ромите и населението живеещо в сходна на ромите ситуация.

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

Европа инвестира в селските райони

IV. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ (SWOT анализ)

SWOT анализът е метод за планиране на Стратегията за BOMP, чрез който да се извлекат ползи от силните страни, да се намалят или неутрализират слабостите, да се инвестира във възможностите за устойчиво развитие, като се отчитат заплахите.

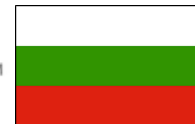
С цел формулиране на потенциала и нуждите, които да залегнат в основата на приоритетите на Стратегията за BOMP на МИГ Аврен-Варна, е направен и обобщен SWOT анализ на данните и информацията, изложени в двете проучвания на територията. SWOT анализът е изготвен съгласно насоките на Приложение 5 към Условието за кандидатстване, Раздел 3 – Качество на Стратегиите за BOMP, точка 9.4. *SWOT анализът отразява точно силните и слабите страни, възможностите и заплахите на територията съобразно представените проучвания и анализи на територията и потребностите на населението.*

Таблица 42 Обобщен SWOT анализ

Силни страни	Слаби страни
Благоприятно географско разположение – в близост до голям икономически център – град Варна, което осигурява достъп до развитата търговска и транспортна инфраструктура, пристанища, с възможности за търговия, износ, бизнес среда, инвестиции и сътрудничество с други държави;	Встрани от основната TEN-T мрежа и с недостатъчно изградена основна пътна инфраструктура (магистрали); лоша общинска пътна инфраструктура; отсъствие на градски център в Аврен – само села; населените места нямат излаз на крайбрежието; неоползотворени търговски връзки с курортите;
Природни дадености – територията включва крайбрежни райони, гори и реки, мек климат и др., което създава потенциал за развитие на селското стопанство, за разнообразни форми на туризъм, вкл. алтернативен и изграждане на ВЕИ, най-вече от слънце и вятър;	Неоползотворен потенциал на природните ресурси във всяко едно отношение, вкл. и площите за земеделие; курортният морски туризъм е съсредоточен предимно в едно предприятие, чужда собственост; алтернативните форми са слабо застъпени; малко изградени ВЕИ

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

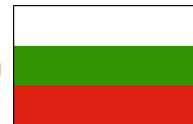
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Сравнително развит аграрен сектор – водещо е производството на зърнени култури, но е застъпено и производството на плодове и зеленчуци, лозарство и пчеларство, което осигурява известен икономически ръст в сектора;	Повечето земеделски стопанства се нуждаят от инвестиции за модернизация, тъй като нямат собствени средства за това; ниска степен на въвеждане на иновации и нови технологии, ниска степен на пестене на ресурси и опазване на околната среда;
Потенциал за производство на типични местни хранителни продукти на база преработка на земеделската продукция; наличие на преработвателни предприятия в сферата на месо, мляко, тестени изделия, плодове и зеленчуци;	Преработвателните предприятия за храни са малки и с ниска степен на модернизация, което затруднява собствените инвестиции в по-нататъшното им развитие и разрастване на дейността; недостатъчно пазарно присъствие поради малките обеми продукция
Преобладават микро-предприятията и малкия местен бизнес, има и жизнеспособни МСП в други сфери – преработка на метали, мебели, хартия, текстил и др.; наличие на основни битови услуги, вкл. и в туризма	Ниска конкурентоспособност на повечето МСП и микро- предприятия, липса на иновации и ресурсна ефективност; ограничен и стесняващ се пазар за износ; липсват основни базови услуги в селата;
Богато културно наследство, вкл. исторически забележителности, църкви, читалища и културен календар, които създават потенциал за алтернативните форми на туризма;	Потенциалът е оползотворен в много малка степен; малко места за настаняване и хранене и от ниска категория; в населените места от община Варна пречка за туризма е наличието на промишлени производства край езерото;
Сравнително стабилно население като брой, положителен механичен прираст в последните години, особено в селата близо до крайбрежието и до гр. Варна; превес на активното население все още	Намаляване и застаряване на населението; отрицателен естествен прираст, миграция на младите, възрастните над 65 г. се увеличават; неравномерно разпределение на активното население;
Активен трудов пазар, особено в селата на МИГ от община Варна; по-разнообразни възможности за работа в предприятията в града и ежедневно пътуване; потенциал за работни места в услугите и туризма;	Повишаване на безработицата в последната година; Висок дял на етническите малцинства, вкл. роми (4,7%); висок дял на населението с ниска степен на образование – 41% и неграмотни – 3,03%
Сравнително добра развита образователна система - наличие на ДГ и училища,	Материалната база на образованието се нуждае от обновяване и ремонт, вкл. и на

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

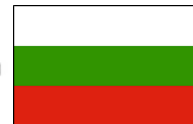
по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

разпределени в повече населени места; близост до висши учебни заведения и професионални гимназии в гр. Варна; наличие на лекари и зъболекари, макар и малко, близост до болници;	прилежащата ѝ инфраструктура; здравното обслужване е недостатъчно като брой лекари, а кабинетите им са с остаряло оборудване и се нужда от модернизация; социалните услуги са недостатъчни;
Добре развита и балансирана, равномерно разпределена селищна мрежа; всички села разполагат с изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване и транспортен достъп; добро покритие на интернет, вкл. широколентов	Липса на канализация и лоша водоснабдителна инфраструктура, проблеми с водоснабдяването на места; влошено състояние на улици и площи в някои от селата, необходимост от обновяване на зелени площи и места за отдих
Добра екологична обстановка – няма големи замърсители на въздуха, водите и почвите, природата е съхранена чиста, особено на територията на община Аврен; организирано сметосъбиране, участие в регионалната система за отпадъци;	Заплаха от екологични замърсявания в района на Варненското езеро в селата на МИГ; наличие на нерегламентирани сметища, ниска култура на населението по отношение разделното събиране на отпадъците, рециклирането, компостирането и др.
Богато биоразнообразие и висок дял на защитени зони в Натура 2000 и защитените територии. Уникален резерват с лонгозни гори в устието на река Камчия, обект на посещения от еколози и природолюбители;	Ниска култура и информираност на населението относно биоразнообразието; унищожаване на защитени видове растения, браконьерство, земеделска и друга дейност в защитените зони и територии
Възможности	Заплахи

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

Европа инвестира в селските райони

„Възможности за интегрирано развитие на територията чрез реализиране на Стратегия за ВОМР, която да допълва и обогатява мерките на ПИРО; развитие на публично-частните партньорства чрез МИГ; реализиране на подхода „отдолу-нагоре“;

Възможности за повишаване конкурентоспособността на земеделските стопанства в чувствителните сектори – плодове и зеленчуци, животновъдство чрез включване на мерки от СПРЗСР; модернизация, механизация, цифровизация оптимизиране на процесите при спазване на стандартите за опазване на околната среда; изграждане на ВЕИ за собствени нужди в стопанствата;

Възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция чрез започване на преработка в някои от стопанствата, особено в чувствителните сектори – месо и мляко или модернизиране на съществуващите преработвателни предприятия чрез включване на мерки от СПРЗСР;

Възможност за разнообразяване на икономическите дейности и създаване на нов бизнес, вкл. в сферата на образователните, здравните, социалните и туристическите услуги чрез мерки от СПРЗСР

Повишаване конкурентоспособността на местните МСП чрез въвеждане на иновации и изграждане на ВЕИ;

Продължаващо изменение на климата и екстремни климатични събития – суша, наводнения, горски пожари, градушки и др.;

Влошаване на състоянието на водния баланс и засушаване, продължаващо повишаване цените на водата за напояване; продължаващи високи загуби на вода;

Продължаващо поскъпване на торове и суровини в земеделието, фалит на малки производители – най-вече животновъди, плодове и зеленчуци;

Потенциални нови кризисни събития като пандемията от COVID-19 и войната в Украйна; криза в доставките;

Продължаваща инфлация и покачване на цените на горивата, енергията и строителните материали, което ще постави в риск не само инфраструктурните проекти, но и тези на частни фирми с такива дейности;

Фалити и закриване на предприятия в сферата на промишлеността и услугите;

Продължаващо негативно влияние на фактори, оказващи силен конкурентен натиск върху бизнеса

Вследствие на политическа и финансова криза и чести избори, забавяне усвояването на европейските фондове и средствата от ПВУ, което ще доведе до загуба или намаляване на средствата;

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,

съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Благоустройство на населените места чрез рехабилитация на малката инфраструктура улична мрежа, зелени площи, детски и спортни площадки, спортни съоръжения и др. чрез мерки на СПРЗСР

Възможности за създаване на заетост за всички групи от населението, вкл. ромите и икономически неактивните, намаляване на безработицата, повишаване квалификацията на работната сила чрез допълващо финансиране по ПРЧР

Възможности за приобщаващо образование и повишаване достъпа до образование на маргинализираните групи, вкл. роми, мултисекторно партньорство за постигане на устойчиви резултати и ефективна подкрепа на целевите групи чрез допълващо финансиране от програма „Образование“

Опазване на културното наследство, вкл. нематериалното такова, създаване на предпоставки за събитийен туризъм, атракции и нестандартни форми на туризъм чрез мерки на СПРЗСР или „собствена“ мярка на МИГ;

Възможности за повишаване културата и информираността на населението в областта на биоразнообразието и управление на отпадъците чрез допълващо финансиране от ПОС;

Възможности за партньорства с други МИГ, съседни общини и международни организации по различни териториални проекти.

Световна финансова криза и общо влошаване на икономическите показатели на страната; повишаване на лихвите по кредитите и невъзможност на предприятията и стопанствата да осигурят съфинансиране по проектите;

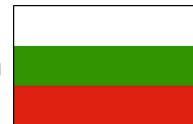
Влошаване на демографската ситуация и структурата на работната сила, увеличение на безработицата; увеличаване на възрастното население и хората от уязвими групи, които се нуждаят от подпомагане за сметка на работоспособното население; намаляващ капацитет на човешкия ресурс.

Загуба на важни обекти на културното наследство чрез естествена деградация и поглъщането им от природата

Възникване на замърсявания и влошаване на екологичната обстановка, загуба на местообитания и видове поради изменения в климата или човешка дейност;

ПРОГРАМА ЗА
РАЗВИТИЕ НА
СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Проект BG06RDNP001-19.610-0104

„Разработване на интегрирана Стратегия за Водено от общностите местно развитие на местна инициативна група Аврен-Варна“
финансиран по административен договор за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ № РД50-140 от 20.04.2023 г.

по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г.,
съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):
Европа инвестира в селските райони

Възможност за разработване и внедряване на концепции за „интелигентни селища“ (smart villages), които съчетават иновации, цифровизация, зелена икономика и социална ангажираност;

Изграждане на **нови устойчиви бизнес модели**, базирани на цифрови технологии, местни ресурси и мрежова икономика;

Подобряване на **достъпа до публични услуги чрез дигитализация**, включително в образованието, здравеопазването и културата;

Създаване на **иновативна и привлекателна среда за млади хора**, които в момента напускат територията;

Възможност за интеграция на интелигентни решения в сфери като мобилност, енергийна ефективност, управление на отпадъци и местен маркетинг.